

Kungsholmsgatan 56 (1/9-31/5)
S-112 30 Stockholm, Sweden
08-652 61 80, fax 08-650 82 30

Lastköpingsgatan (1/6-31/8)
S-592 32 Vadstena, Sweden
0143-122 29, 122 49 (äiv fax)

STIFTELSEN INTERNATIONELLA VADSTENA-AKADEMIEN

Produktion och layout Anders Frennberg, Astrid Lande, Gunnar Lande
Grafiska original Gunnar Lande
Datasättning Anders Frennberg, Sarah Havrén
Skeninge Boktryckeri AB 1993

STIFTELSEN INTERNATIONELLA
VADSTENA-AKADEMIEN
1993

Vadstena Gamla Teater
ARTEMISIA
Alessandro Stradella, 1679

Vadstena slott
MJÖLNARNA
Ferdinando Paër, 1805

Innehållsförteckning

- 2 Innehållsförteckning
- 3 Välkommen
- 4 Östgöta Enskilda Bank
- 5 Artemisia, scenskiss av Jan Carlberg
- 6 **Roller, Artemisia**
- 7 **Musiker m.fl. Artemisia**
- 8 Saab-Scania AB
- 9 Regissören Torbjörn Lillieqvist
- 10 Musikaliske ledaren Clas Pehrsson
- 11 Åke Sällströms Minnesfond/Johannes Menzel Orgelbyggeri AB
- 12-13 Konstnärlige ledaren Anders Wiklund/
Utvecklingsbolaget Birgitta
- 14 TermoRegulator
- 15 Sångare, personuppgifter/NCC
- 16 Vadstena-Akademiens Vänner/Styrelse/
Östgöta Brandstodsbolag
- 17 Medverkande, personuppgifter
- 18-19 Omvärlden röster om Vadstena-
Akademien/Rejmes/Lecora

- 20 Ferdinando Paër
- 21 **Roller, musiker m.fl. Mjölarna**
- 22 Regissören Nils Spangenberg
- 23 Öga, foto Alexander Häggström
- 24-25 Librettisten Ture Rangström/SKANSKA
- 26-27 Konstnärlige ledaren Anders Wiklund/
Trygg Hansa SPP
- 28 Walfrid Nilssons Bokhandel AB
- 29 Sångare, personuppgifter/Posten
- 30 **Jubiléumskonsert**
- 31 Medverkande, personuppgifter/Sterisol

- 32 Administrativa medarbetare/Stadshypotek
- 33 Verkförteckning
- 34 Vad är Vadstena-Akademien?
- 35 Tio Tusen Röda Rosor!

ARTEMISIA

Föreställningar på Vadstena Gamla Teater
4, 6, 7, 9, 13, 14, 15, 17, 18 juli 1993 kl. 19.00, 10 och 11 juli kl. 16.00.

Kaffeservering i pausen

Alexanders Kiosk och servering vid Skänningetullen
Videoinspelning sker 14 och 15 juli

MJÖLNARNA

Föreställningar på Vadstena slott
28, 30, 31 juli och 1, 3, 4, 6, 7, 8, 10 och 11 augusti 1993 kl. 19.00.

Kaffeservering i pausen

Maude och Lars-Erik Landestorp, Gamla Konditoriet, Vadstena
Videoinspelning sker den 4 och 6 augusti.

**Rökning är förbjuden på Gamla Teatern och på Slottet.
Fotografering och bandupptagning från salongen är ej tillåten.**

Kära publik!

Hur kan den musik låta som skrivits av en äventyrare, som på skoj gift bort 'en ful gammal käring' med en ung ädling ur Roms förnämsta kardinalsläkter och som, ständigt på flykt undan svartsjuka äkta män, till slut lönmördas i en mörk gränd i Genua en februarikväll 1682?

Och vad kan man vänta sig för musik av en intrigant och äregirig italienare som var kejsarlig kapellmästare hos Napoleon och senare, tillsammans med Rossini, blev direktör för Europas förnämsta operascen, Théâtre Italien, bara för att sedan tvingas att offentligt rentvå sig från beskyllningarna att ha motarbetat Rossini, hela Europas operagunstling?

Ja, kära publik, det får ni snart bli varse, när nu ridån kommer att gå upp för Alessandro Stradellas opera från 1679, **Artemisia eller Kärlek som gift och medicin** och Ferdinando Paërs **Mjölarna**, ursprungligen skriven 1794 som en venetiansk fars men som, av Paër i Dresden 1805, utvidgats till en tvåaktsopera, med nya musikslag med doft av den begynnande romantiken. Ni kommer att få exempel på vad som skrevs och spelades mellan Monteverdi och Scarlatti respektive Cimarosa och Rossini. Vadstena-Akademien vandrar än en gång i gränslandet mellan musikepokerna för att, som så ofta förr, söka finna rötterna till de stora operaverken och stilarna. Vi har än en gång vänt oss till farsen och komedien, där man finner den levande och vitala teater som också är den fond mot vilken tragedien spelas.

Hos Stradella är det upp-och-nedvända världen. Istället för att den gamle gubben är förälskad i sin unga myndling, är det hon som gör allt för att fånga honom. Hos Paër lyser de revolutionära idéerna från Beaumarchais' och Mozarts Figaro fram: den kärlekskranke greven får se sig besegrad av sina undersåtar. Men allt är inte svart och vitt, inte ens mellan hög och låg. Vi bedras också av våra gelikar, ingen kan lita på den andre, eller...

Välkomna att titta in i vår skrattspegel! Känner ni igen er..?

Anders Wiklund
Konstnärlig ledare

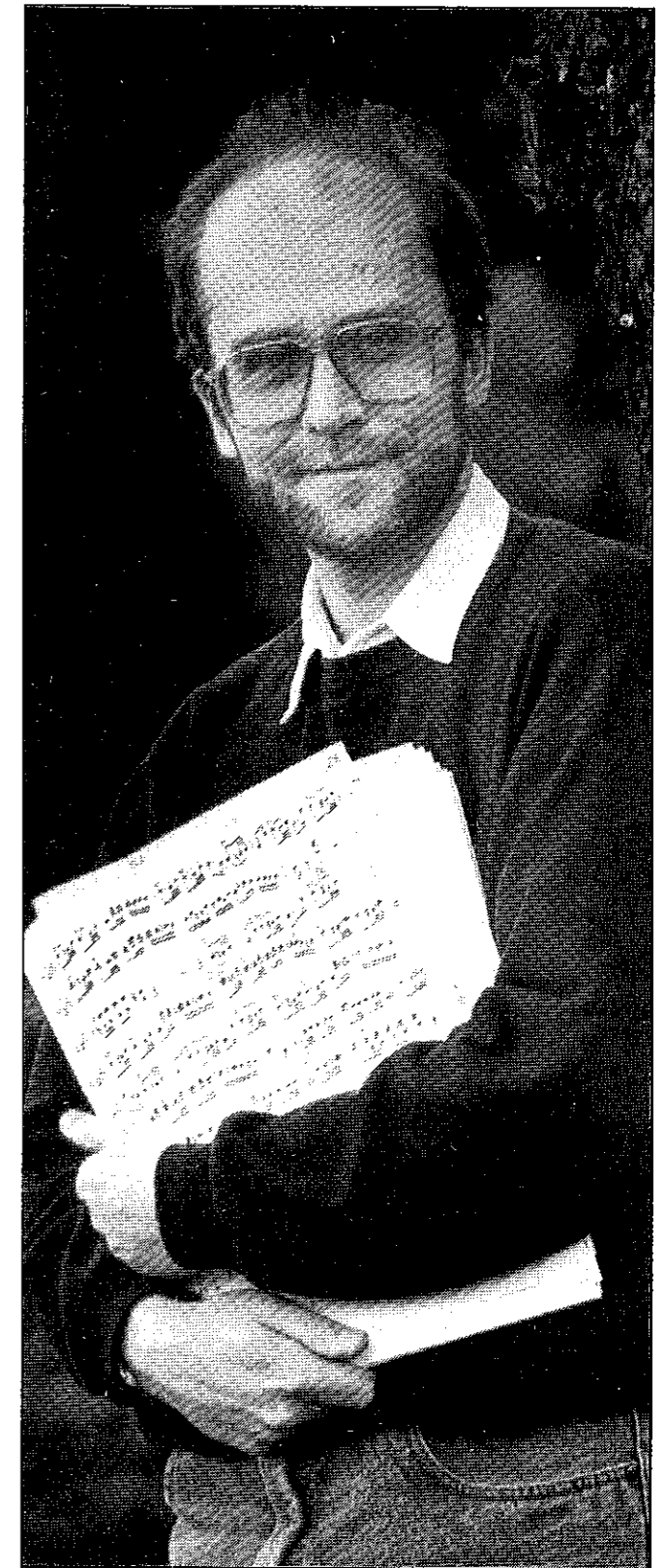

Foto: Peter Sääsk.

*Östgöta Enskilda Bank
stöder Vadstena Akademiens
forsknings- och utvecklingsarbete*

Östgöta Enskilda Bank
Grundad 1837

Scenskiss till köket i Artemisiauppsättningen på Vadstena Gamla Teater 1993. Scenografen Jan Carlberg har under tidigare år på ett förnämligt sätt renoverat och kompletterat kulissbeståndet på Gamla Teatern med tidstroget utförda scenbilder. I sommar har han skapat ytterligare ett antal fonder och sättstycken, till gagn för ett fortsatt levandegörande av Gamla Teaterns unika miljö.

ARTEMISIA

Kärlek som gift och medicin
Amore è veleno e medicina per gl'intelletti
Il Trespolo tutore
Komisk opera i tre akter

Musik	Alessandro Stradella, Genua 1679
Libretto	Cosimo Villifranchi
Översättning	Görel Sällström
Musikalisk edition	Anders Wiklund
Musikalisk ledning, svensk text	Clas Pehrsson
Regi	Torbjörn Lillieqvist
Regiassistent	Maria Kollind
Scenografi	Jan Carlberg
Kostym	Susanna Eriksson
Mask	Mihra Lindblom
Ljus	Fredrik Lundström

del sig.

Alessandro Stradella

Trespolo, mindre klipsk f.d. informator, överliggare, farbror och förmyndare till

Artemisia, hans brorsdotter. Efter sin pappa professors död, Trespolos myndling. Hopplöst förälskad i sin förmyndare, Trespolo.

Nino, "galantuomo", förälskad i Artemisia. Efter föräldrarnas frånfalle tvingad att axla rollen som 'herre i huset'.

Ciro, hans något äldre bror, drabbad av dårskap. Oförmögen att rättmätigt vara familjens överhuvud.

Simona, f.d. amma, barnsköterska och reservmamma till bröderna Nino och Ciro.

Despina, Simonas dotter, piga, upp-vuxen med Nino och Ciro. Klipsk.

Marcus Jupither, baryton

Charlotta Larsson, sopran

Annika Sjunnesson, mezzo

Birgitta Petersson, sopran

Olof Lilja, tenor

Malin Gjörup, sopran

Simona

Handlingen utspelar sig i mitten av 1800-talet i en större italiensk villa med annexbyggnad där Artemisia och Trespolo bor.

Trespolo Tutore

Musica del Sig. Alessandro Stradella.

Sinfonia

Quanti

L'Opera

Ann Wallström, violin, konsertmästare
Louise Agnani, violoncell
Mayumi Kamata, cembalo
Christer Furberg, kontrabas
Sven Åberg, teorb, barockgitarr
Ulf Söderberg, orgel
Clas Pehrsson, blockflöjt, violin, viola
Göran Månsson, slagverk/blockflöjt

Musiker på tidstroga instrument

La li-ber-tà gran d'in-felici-tà gran d'in-felici-tà

Scentekniker, m. fl.

Nils-Hugo Stockhaus (scenmästare), Filippa Arrias, Line Riseld, Maria Hellman, Henrik Hellman (scenografiassistenter), Henrik Rambe (scentekniker), Anna Wemmert (ljustekniker), Jenny Martinpelto (maskör), Erika Svahn (kostymassistent).

gras-deo gran-de-angel-ci-tà

6 7

Art in technology.

Det ryms en konst i Saab-Scantias teknologi – förmågan att tillvarata nästan ett sekels erfarenhet. Och förmågan att förstå och anpassa tekniken till människan.

Vår tillverkning av fordon inleddes på 1890-talet. Gripen har funnits i vår företagssymbol sedan 1900. Utvecklingen av flygplan startade i början av 1930-talet.

Idag spänner Saab-Scantias verksamhet över lastbilar, bussar, personbilar, flygplan och satelliter. Inom transport- och kommunikationsområdet är denna bredd unik.

Saab-Scantias symbol står för tradition, tekniskt kunnande och finansiell styrka.

SAAB-SCANIA
Leaders in specialized transport technology

Nästan en parodi på genren
- tidlös, personlig, modern

ARTEMISIA

Kärlek som gift och medicin

av Torbjörn Lillieqvist

Tänk Er en klassisk komediintrig, som den vi bjuds på i t.ex. Molières pjäser eller Rossinis "Barberaren i Sevilla", men där det mesta är tvärtom, nästan som **en parodi på genren** - och vi får en "Artemis", en "Trespolo tutore".

- Den unga söta myndlingen Artemisia blint förälskad i sin tröge förmyndare, sin *farbror!* **Kärlek som gift...**

- Dären Ciro, efter förälskelse i Artemisia åter klok! **Kärlek som medicin...**

- Hans broder Nino, tokig efter obesvarad kärlek från Artemisia. **Kärlek som gift...**

Amman Simona plötsligt förälskad i Artemisia med fast avsikt att gifta sig med henne; Trespolo gubbsjukt planerande nattlig vigsel med tjänsteflickan Despina - förvecklingar, intriger...

Visst är det en komedi med vad därtill hör - och ändå känns den märkligt psykologiskt trovärdig - eller kanske just därför? Kanske är det så att komedin står oss så nära, känns tidlös, igenkännande personlig och - modern! Kanske skulle vi tala om Artemisias "fördröjda oidipala fas"...

Torbjörn Lillieqvist, operasångare och regissör, född i Malmö 1945, utbildad vid Akademie für Musik und Darstellende Kunst i Wien (Liedinterpretation: Erik Werba, operaklass: Joseph Witt, sångklass: Ferdinand Grossmann.), vid Accademia di S.ta Cecilia i Rom (Giorgio Favaretto) och vid Statens Musikdramatiska skola i Stockholm (nuvarande Operahögskolan). Han har även bedrivit privatstudier i sång för bl.a. Erik Saedén i Stockholm, Eugenie Ludwig i Wien och Deborah Fambri i Rom.

Torbjörn har de senaste åren verkat som sångare främst vid Operan i Stockholm, vid Drottningholmsteatern och Stora Teatern i Göteborg, men har även framträtt vid andra större musikteatrar som Oscars-teatern i Stockholm, Malmö stadsteater och Norrlandsoperan i Umeå. Förutom i TV-transmissioner från bl.a. Drottningholmsteatern har Torbjörn medverkat i diverse TV-operor (bl.a. Werles "Drömmen om Thérèse") och som Abbé Vogler i TV1:s produktion om samme 1700-talskompositörs liv. Som sångare har han arbetat med de större symfoniorkestrarna i Sverige inkluderande familjekonserter och konsertanta operauppföranden.

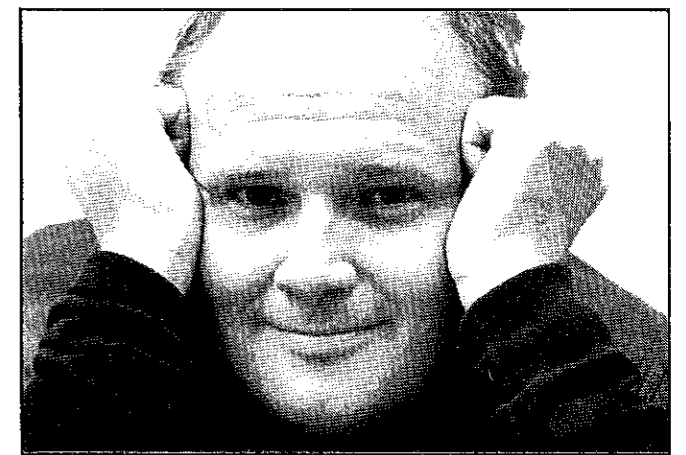

Foto: Kenneth Ruona.

Musikdrama signerat Alessandro Stradella har framgångsrikt klingat tre gånger tidigare i Vadstena: "Salome", "Susanna", "Lo Stufarolo". Vi har blivit hans stora beundrare. Må 'psykologiskt' vara ett slitet ord men här finns inte en enda musikalisk 'transportsträcka', inte någon musikdramatisk gestaltning där melodi eller harmoni lämnats åt rutin eller slump. Så känns också musiken tidlös - modern - Stradella, en 1600-talets Mozart.

Detta får vi arbeta med på den underbara Gamla Teatern, denna tidsmaskin, där 1800-talet på något magiskt vis blir vår nutid. Denna teater med sina perspektiviska fonder och sättstycken i trompe l'oeil, som vår nutida scenograf inspirerat bygger vidare på. Denna teater med sina inbyggda sceniska lagar, sina naiva gudabilder - sina hårda bänkar! Må medmänniskorna/rollerna på scen uppleva kärlek som gift - men vår kärlek till teatern, musiken och Gamla Teatern är tveklöst - som medicin.

Som operaregissör har Torbjörn, förutom vid Vadstena-Akademien, gjort uppmärksammade uppsättningar vid bl.a. Norrlandsoperan (Mozarts "Don Juan", Webers "Friskyttan", Offenbachs "Hoffinanns äventyr" och barnoperan "Ene Bene", inbjuden till musikfestivaler i Wellington, Nya Zeeland 1990) och för Operan i Stockholm och Drottningholmsteatern Martin y Soler's "Dianas träd".

Sedan 1966 har Torbjörn så gott som varje sommar verkat vid Vadstena-Akademien i olika konstnärliga funktioner (sångare/regissör/textförfattare etc).

1982-85 var Torbjörn konstnärlig ledare under vilken tid han regisserade ett tio-tal operor. Varje år håller han kurs för unga sångare i "scenisk sång" vid Vadstena-Akademien, men verkar pedagogiskt under året även regelbundet som gästlärare vid musikhögskolorna i Sverige. Han har också givit klasser i "Scenisk sång" vid Musikhögskolan i Oslo, vid Conservatory of Music i San Francisco och kommande augusti i Reykjavik.

Arbetet med text och musik i
Stradellas opera

ARTEMISIA

av Clas Pehrsson

Foto: David Aler

Uppförandet av ett tidigare ospelat musikdramatiskt verk erbjuder självfallet alltid problem för dem som tar itu med att realisera det. Arbetet med att lösa dessa problem ger utövarna ett mått på verkets kvaliteter. Ett mediokert eller svagt verk gör motstånd; problemen framstår som olustiga. I arbetet med Stradellas opera ARTEMISIA har problemen varit spännande, fantasi-eggande och inspirerande att arbeta med på just det sätt som låter ana ett mästerverk.

Min första genomläsning av verket gav mig bilden av en ovanlig och uttrycksfull musik samt ett hisnande absurt komedilibretto. Det första problemet stod emellertid också snabbt klart: en i sig utmärkt svensk råöversättning av den italienska sångtexten förmådde inte hålla kvar charmen i originalets rent språkliga cirkusnummer; ingenting är som bekant så svårt att översätta som rim och ordlekar. De första försöken att göra den svenska sångtexten originaltrogen klargjorde snart det omistliga i detta inslag, och efter en välbehövlig uppmuntrande puff av regissören började jag om från början.

Denna gång prövade jag en annan ansats, nämligen att ersätta bokstavstrohet med trohet i anda. Textens innehåll underordnades till stora delar dess språkliga utformning. Jag bytte de italienska festerna i rim och ordlekar mot svenska sådana med ibland helt annat sak-innehåll. Att hålla in dessa svenska språkorgier i Stradellas italienska musik utan att kantstötta slutprodukten alltför mycket erbjöd många svåra men lustfyllda problem. Så här blev det...

Så till musiken. Stradellas partitur är någon gång upp till femstämmigt, men tvåstämmigheten dominerar: sång- och basstämma. Instrumentalsatserna är två- eller trestämmiga: en eller två diskantstämmor och basstämma. Rollfigurerna sjunger förhållandevis sällan flera samtidigt eller i regelrätta arior utan agerar oftast i långa rappa reciterande dialoger. Notbilden är således påfallande mager.

Barockens improvisationspraxis visar dock att såväl sångare som instrumentalister inte bara får utan förväntas göra omfattande tillägg i denna magra notbild, när det textliga och musikaliska uttrycket motiverar det. Detta är de flesta nutida "klassiska" musiker inte vana vid, de är tvärtom skolade att återge notbilden så exakt som möjligt.

Såväl sångare som instrumentalister ger här prov på sina lösningar på detta problem. Några av musikerna i Vadstena-Akademiens Barockensemble har dessutom vidareutvecklat sina improvisationsfärdigheter i ett under maj månad genomfört projekt i Kungliga Musikhögskolans regi, där vi dels arbetat med improviserandet för de olika generalbasinstrumenten, dels började ta upp den i modern tid helt glömda konsten att gruppimprovisera. Resultaten från detta projekt redovisas nu här i sommarens Stradella-uppsättning.

Barockens långa recitativavsnitt hotar alltid att stelna i ett monotont babbel. Sångarna har därför lagt ner mycket arbete på en detaljerad utformning av dessa partier, paradoxalt nog för att därigenom få dialogen att klinga naturligt och sprungen ur stunden; en direkt motsvarighet till allt det medvetna och omsorgsfulla övandet som ligger bakom alla stora artisters fritt klingande framförande.

Publiken får nu ta del av våra försök till lösningar på alla dessa och många andra problem. Förhoppningsvis har vi kunnat städa undan alla spår av de ofrånkomliga tunga och slitsamma inslagen i våra bemödanden och därmed avtäckt de mycket svårbeskrivna känslor av lust och glädje, som på ett magiskt sätt åtföljer arbetet med ett fullödigt konstverk. Om de kan framskymta och rentav återupplevas, ja då har vi lyckats.

Clas Pehrsson, född i Stockholm, har bedrivit akademiska studier i bl.a. pedagogik och musikvetenskap samt varit verksam som violinist och altviolinist, innan han sedan mitten av 60-talet ägnat sin mesta tid åt blockflöjten.

I sin omfattande internationella verksamhet som solist och kammarmusiker har han spelat med bl.a. Drottningholms Barockensemble i många länder i Europa och Asien, samt i USA och Australien. Sedan 1965 är han huvudlärare i blockflöjt och äldre musiks uppförandopraxis vid musikhögskolan i Stockholm. Som pedagog har han dessutom

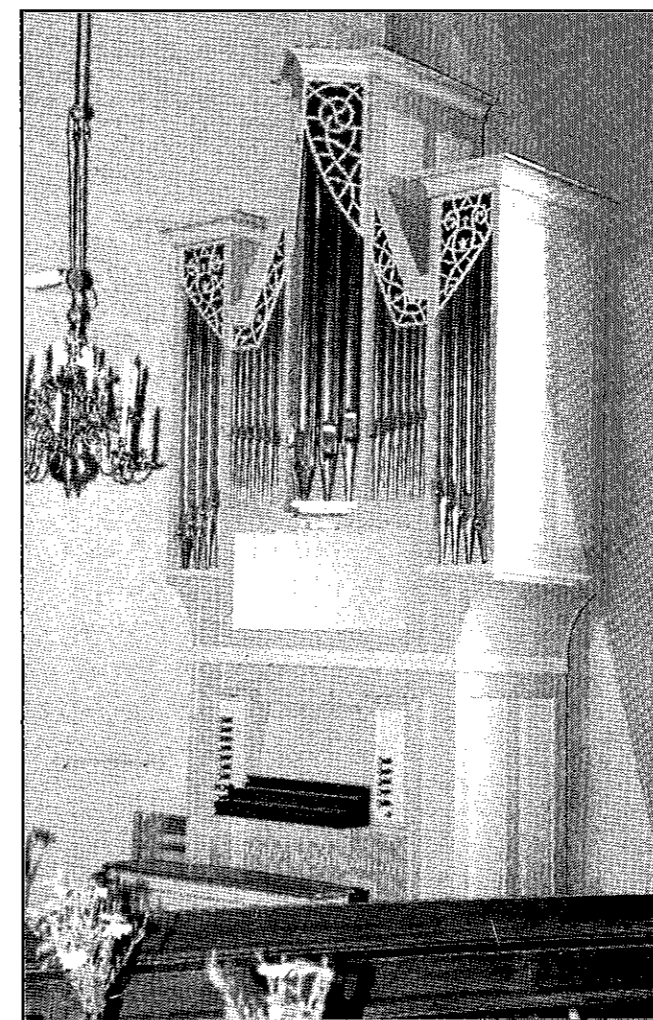
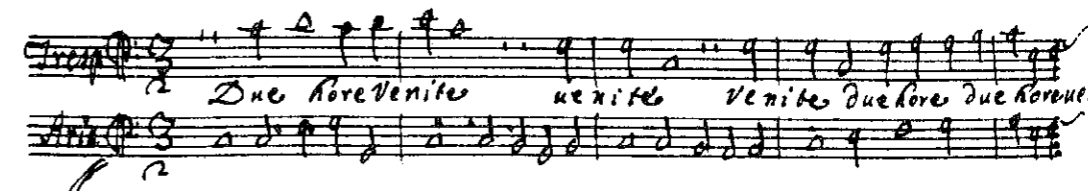
återkommande gästade ett stort antal musikkonservatorier och internationella festivaler, och han var en av grundarna av Svenska Blockflöjtspedagogförbundet 1975, samt tidvis dess ordförande. Han har vid upprepade tillfällen tagits i anspråk till juryarbete vid internationella blockflöjstävlingar i bl.a. Calw och München.

Han har medverkat på tjugotalet olika fonogram, samt i ett otal TV- och radioprogram. På senaste tiden har han även tagit upp en verksamhet som dirigent. Clas Pehrsson var Vadstena-Akademiens konstnärlige ledare 1991-92.

Fil dr Åke Sällströms Minnesfond

Bland Vadstena-Akademiens produktioner har den tidiga italienska operan haft sin givna plats. Uppsättningarna under 1970-talet av *Il Falcone/Chi soffre spera* av Mazzochi/Marazzoli, *Dal Male il Bene* av Abbadini/Marazzoli, *Il Schiavo di sua Moglie* av Provenzale, *San Giovanni Battista/Salome* av Stradella, *La Generosità d'Alessandro* av Tricarico samt *Genevieve* av Leo m.fl. har väsentligen bidragit till akademiens utveckling och är alla resultat av Åke Sällströms musik- och teaterhistoriska forskningsarbete. Mitt i sin forskargärning rycktes Åke Sällström bort i februari 1980. För att skapa ekonomiska förutsättningar för att i hans efterföljd fortsätta forsk-

ningen i europeisk musik- och teaterhistoria grundades Fil dr Åke Sällströms minnesfond. Den har sitt säte i Stockholm och står under länsstyrelsens överinseende. Stipendier har utdelats till bl.a. Per-Erik Öhrn, Anders Wiklund (två tillfällen) och Iwar Bergkwist (1991). Upplysningar om fonden lämnas av dess ordförande Prof. Kerstin Meyer-Bexelius, Porsvägen 48, 162 40 Vällingby, 08-759 59 25 och av sekreteraren avdelningsdirektör, fil lic Bengt Olof Nilsson, Sandelsg. 9, 115 34 Stockholm, tel. 08-664 65 67. Penninggåvor till fonden kan insättas på postgiro 54 22 16-7, bankgiro 155-4088 eller bankkonto 1560-61 50 441, Fil dr Åke Sällströms minnesfond, Nordbanken, Stockholm.

Johannes Menzel
Orgelbyggeri AB
Härnösand

Postadress

Box 1667

870 15 Utansjö

Telefon

0611-640 75

0611-641 11, bostad

En continuo-orgel med tre stämmor och mekanisk förskjutning av klaviaturen med 1/2 ton används i kvällens föreställning.

Kororgeln i Ödeshög kyrka,
byggd 1992

Äventyraren Alessandro Stradella

av fil. dr Anders Wiklund

Verk av **Alessandro Stradella** (1644-1682) har tidigare stått på Vadstena-Akademiens repertoar: **Salome** och **Lo Stufarolo** 1975 och **Susanna** 1981 - och med dessa fick en rad av vårt lands förnämsta artister sin första sceniska presentation. I **Salome** debuterade bl. a. Anita Soldh. Uppsättningen spelades in av TV1 och blev ett s.k. "genombrott" för producenten Inger Åby, regissören Göran Järvefelt och för dirigenten Arnold Östman. **Lo Stufarolo** regisserades av Torbjörn Lillieqvist. I **Susanna** medverkade bl. a. Ann Sofie von Otter, Stefan Dahlberg och Lars Magnusson - artister som nu sjunger på all världens stora operascener. Mot denna bakgrund är det därför extra glädjande och spännande för oss att få ge ännu en helaftons opera av denne 1600-talets Mozart: **Artemisia** eller **Kärlek som gift och medicin**.

Tidig opera buffa

Gino Roncaglia kallar operan för den första opera buffan, även om man nog får anse att Jacopo Melanis **Il Girello** (1668, V-A 1990) och **Il podestà di Colognole** (1657) är minst lika betydande steg på vägen till 1700-talets opera buffa. Det var f.ö. Stradella som skrev musiken till prologen till **Il Girello** vid urpremiären. **Artemisia** har starka band till den toscanska komiska folkteatern, och det är helt klart att Stradella kände väl till Melanis operor. Texten är ursprungligen en prosakomedi av Giovanni Battista Ricciardi som versifierades av Villifranchi. Dennes libretto tonsattes också av Bernardo Pasquini 1677 för ett framförande i Rom.

Stoff till äventyrsromaner

Stradellas version hade premiär i Genua 1679. Dit hade tonsättaren kommit redan 1677, troligen på flykt undan hämndlystna adelssläkter. I Stradellas liv finns stoff till flera äventyrsromaner, även om man nog får ta en hel del som goda historier och anekdoter. Belagt är emellertid att

Alessandro Stradella (1644-82). Oljemålning a San Pietro a Majella d'Agostino, Neapelkonservatoriet.
Foto: Merkel Rydberg.

han tillsammans med kastraten Vulpio arrangerade ett bröllop i Rom mellan en 'ful gammal kärring' och kardinal Cibos nevö. Han fick rejält betalt men ådrog sig kardinalens vrede och fick fly till Venedig. Efter några månader var han på flykt igen, nu till Turin och slutligen till Genua. Där anställdes han omgående vid Teatro Falcone som repetitör och continuospelare men redan året där på var han impressario för teatern. Här uruppfördes också tre av Stradellas fyra operor med stor framgång. Han blev föremål för enorma hyllningar av både operapubliken och etablissemanget. Stadens adelsmän gav honom en anseelig årslön, ett hus, tjänare och fri kost bara för att han skulle stanna. Hans mörka förflutna hann emellertid ifatt honom. I februari 1682 blev han nedstucken bakifrån av okända mördare. Sägner gör gällande att han förfört hustrun till en av Genuas mest betydelsefulla adelsmän och att mordet skulle vara en hämnd. Helt utredd har dock händelsen aldrig blivit. Att hans liv skulle bli opera under det romantiska 1800-talet var väl i det närmaste självklart: Friedrich Flotows **Alessandro Stradella** hade premiär 1844 och blev en av denne tonsättares största succéer.

fortsättning nästa sida

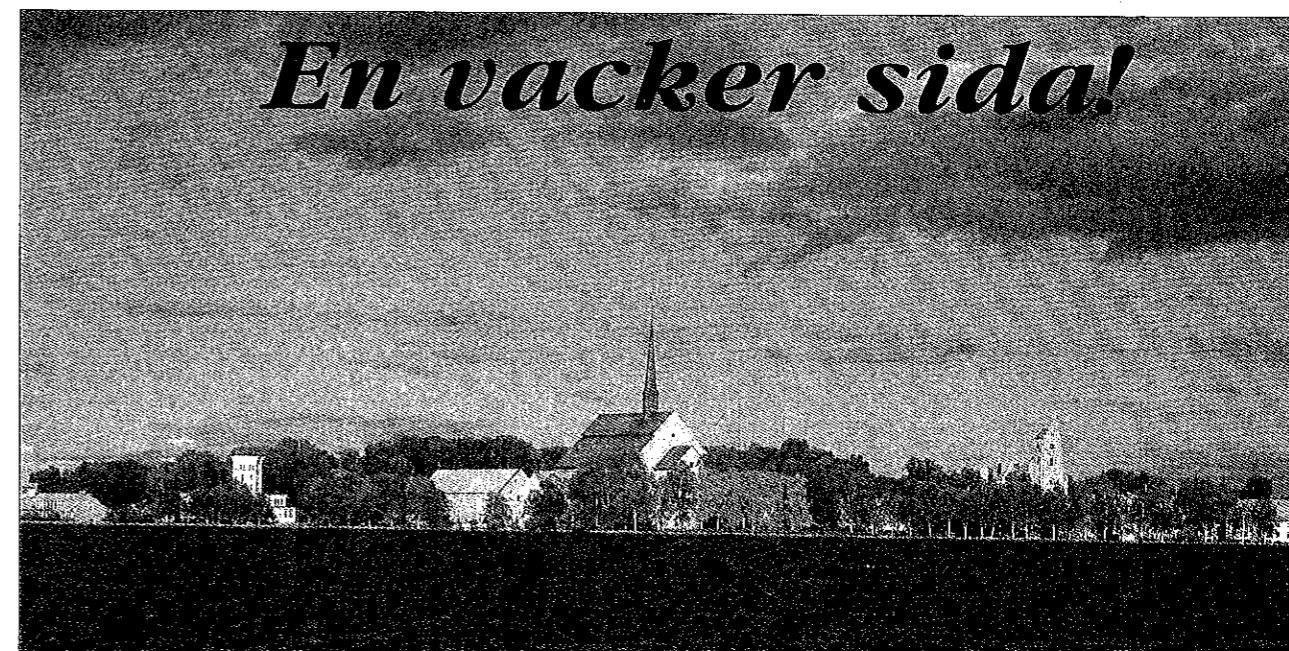
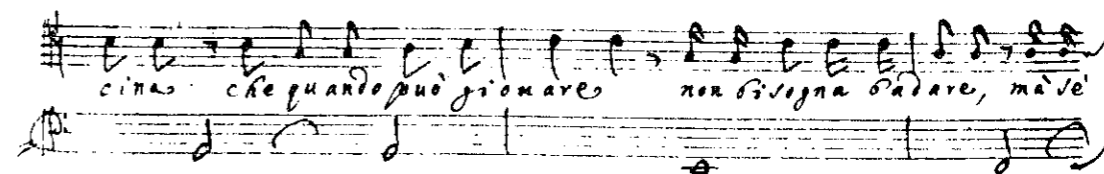
Lysande buffateater

Artemisia är ett lysande stycke buffateater. Musik och text är integrerade till en solid enhet. Stradellas recitativ är ett mästerverk av tal omsatt i musik. Den musikaliska linjen svarar helt mot textens olika riktningar och undertexter. Övergången mellan recitativ-arioso-aria är helt flytande och musiken förstärker alltid dramatur-

gin utan att för den skull förlora sitt musikaliska egenvärde. Det skulle komma att dröja till slutet av 1800-talet (Wagner, den sene Verdi) och vårt eget århundrade (Debussy, Berg, Poulenc) innan musikteatern återfördes till den ursprungliga tanken om musikens och textens enhet och om att skapa en total upplevelse.

Anders Wiklund, f.47, har studerat piano, komposition och dirigering 56-64, musikvetenskap vid Gbgs universitet och tagit tandläkarexamen vid Umeå universitet. Han undervisar sedan 84 på Gbgs universitet i bl.a. editionsteknik. Han disputerade 91 på en avhandling om Eduard Brendlers opera *Ryno*, vilken framfördes i en konsertversion dirigerad av den nyblivne fil. doktorn. Vid Stora Teatern i Gbg har han dirigerat operor av Menotti, Britten, Melani och Cimarosa. Anders har tagit fram Cimarosas *Il fanatico burlato* för Drottningholmsteatern och Melanis *Il podestà di Colognole* för Stora Teatern och för Vadstena-Akademien en rad verk, bl.a. Melanis *Don Juan 1669* och Cimarosas *Il marito disperato*.

88 engagerades han vid Rossinifestivalen i Pesaro efter att ha gjort den kritiska utgåvan av operan *La scala di seta (Silkesstegen)*, vilken han också svarat för utgivningen av på uppdrag av Fondazione Rossini. För musikförlaget Ricordi har han gjort den kritiska utgåvan av Donizettis *Maria Stuarda* som uruppfördes i Bergamo i Italien 88 och på Kgl. Teatern i Sthlm 90. Han medarbetar i Pipers Enzyklopedie des Musiktheaters, The New Grove's Dictionary of Opera och den nya svenka Nationalencyklopedin. Han har varit ledamot av Vadstena-Akademiens styrelse och är sedan hösten 1992 verksamhetens konstnärlige ledare.

En vacker sida!

Alla som sett Vadstena från Vättern säger att det är stadens vackraste sida. Nu är också vi på väg dit.

Vårt uppdrag är lite speciellt. Vi ska förvandla ett sjukhusområde till ett levande och attraktivt område för bostäder, service, förvaltning och företagande. När allt är klart finns vi inte mer.

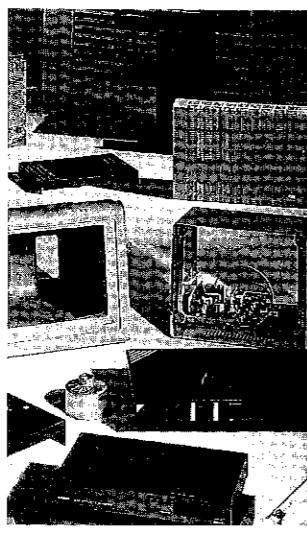
Nu har vi kommit så långt att det är dags att förlänga Vadstens vackra strandlinje mot Vättern.

Norr om klosterområdet bereder vi plats för bostäder och sjukhem. Resultatet kommer att bli ett av Vadstens mest attraktiva områden med närhet till Vättern och fem minuters promenadväg till centrum.

**Kontakta oss
så får Du veta mer!**

UTVECKLINGSAKTIEBOLAGET
BIRGITTA
VADSTENA

Klosterledsgatan 13, 592 32 VADSTENA
Tel 0143-119 80, Fax 0143-136 06

90-TALETS PLÅT- & MEKANIK-LEVERANTÖR

VÅR LÖSNING ÄR ATT UTÖVER PRES-
SADE PLÅTDETALJER, ETABLERA SAM-
ARBETE MED KUND FRÅN IDÉ TILL
FÄRDIG PRODUKT. MED MOMENT SOM
LACKERING, SCREENTRYCK, MONTAGE
SAMT LEVERANS DIREKT TILL SLUT-
KUND. GIVETVIS ARBETAR VI MED
SÅVÄL JIT-SYSTEMLEVERANSER OCH
KVALITETSSÄKRING ISO 9000-2.

TermoRegulator

NOOMI OCH OWE
PETTERSON

VINTERGATAN 1 BOX 967 591 29 MOTALA TEL 0141-580 60 FAX 0141-552 20

SÅNGARE - ARTEMISIA

Malin Gjörup, Despina, sopran, f. 64 i Luleå. Har gått på Kulturama i Stockholm, på Ingesund musikfolkhögskola och Musikhögskolan i Malmö. Hon har sjungit på Swedish Baroque Festival -89 och 92: Sirena i Caccinis "Ruggieros befrielse" och Minerva och Amor i Monteverdis "Il ritorno d'Ulisse in Patria", Aurora i Marazzolis "La Vita Humana" på Early Music Festival i Glasgow -90, Amor i "Orfeus och Euridice" på Medelhavsmuseet -91, Susanna i "Figaros bröllop" med Opera Almaviva i Malmö -92. Stipendier: Kgl. Mus. Ak. -90 och -92, Crafoordska stiftelsen -92, Anders Sandrews Stiftelse -92, Malmö stads kulturstipendium -93. Sånglärare: Dorothy Irving.

Charlotta Larsson, Artemisia, sopran, f. 66 i Filipstad och uppvuxen i Hällefors. Har gått på Kävesta folkhögskolas musiklinje och Operahögskolan i Stockholm. Debutroll Signe i "Gillet på Solhaug" på Norrlandsoperan -91. Hon har sjungit Rosalinda i Strauss "Läderlappen", titelrollen i "Rusalka" av Dvorak samt följ Mozartroller: Sändrina i "La Pinta Giardiniera", Pamina i "Trollflöjten", Donna Anna i "Don Juan". Stipendier: Drottningholmsstipendiet -90, Anders Walls stipendiefond -92, Christina Nilson (Nanny Larsen Todsén) -92. Sånglärare: Birgit Stenberg. I höst sjunger hon Puccini på Folkoperan. Nästa år är hon engagerad på Kgl. Teatern.

Marcus Jupither, Trespolo, baryton, f. 69 i Stockholm. Har gått på Musikhögsk. Södra Latins musiklinje och Operastudio -67. I höst börjar han på Operahögskolan, på medverkat i kören på Drottningholmsteatern, på Konserthuset i West Side Story. Under Operafestivalen i Stockholm framträdde han i P. af Malmborgs "Möss och människor" och Gounods "Romeo och Julia". Har sjungit Figaro i "Figaros Bröllop" på Södra Teatern, och Dancaire i "Carmen" på Södertäljeoperan. Medverkat i Vadstena -92. Stipendier: Cantorum, Drottningholmsteaterns vänner, Östgöta Gille, Kgl. Mus. Ak. Sånglärare: tidigare H Hasslo, nuvarande L Gentile och G Lundberg. Masterclasses för B Rigacci, R Knoll och C-H Ahnsjö.

Birgitta Petersson, Ciro, sopran, f. 64 i Kalmar, och uppvuxen i Emmaboda. Har studerat vid Nordiskt Musikkonservatorium och på Musikhögskolan samt Teater- och Operahögskolan i Göteborg. Har sjungit Norina i "Don Pasquale" på Confidencen, Donna Anna i "Don Juan" på Musikteatern i Värmland, och Venus i "Orfeus i underjorden" på Stora Teatern. Har medverkat i Vadstena -91 och -92 i Rikett är Ditt, med TV-inspelning. I höst ska Birgitta sjunga Fiordiligi i "Cosi fan tutte" på Malmö Stadsteater. Stipendier: Lasse Lönndahls rese-, Anders Sandrew, Göteborgs Musikteaters Vänner, Wagner, Gustaf Tobisons. Sånglärare: Harald Ek och Gustav Sacher.

Olof Lilja, Simona, tenor, f. 68, uppvuxen i Stockholm där han gått Adolf Fredriks musikklasser samt Södra Latins musiklinje. Efter privatstudier för hofsångaren Erik Saedén har han gått solosångklassen på Musikhögskolan i Stockholm. Till hösten börjar han på Operahögskolan. Olof har sjungit i Kungliga Teaterns kör och Drottningholmsteaterns kör. Han är medlem av ensemblen Bach-Collegium Stockholm och har medverkat i många sakrala verk som solist. 1992 sjöng han Basilio/Don Curzio i "Figaros Bröllop" på Södra Teatern. Medverkat i Vadstena -92. Sånglärare: Britta Sundberg och David Harper.

Annika Sjunnesson, Nino, mezzo, f. 64 i Broby där hon är uppvuxen. Är utbildad kyrkomusiker vid Musikhögskolan i Stockholm. Har gått på Operastudio -67. Arbetar som kyrkomusiker i Maria Magdalena församling i Stockholm, där hon också leder en gospelkör. Korist i Radiokören där hon bl.a. har framträtt som Isoldes moder i Martins oratorium om Tristan och Isolde (Le Vin herbé). Som frilansande sängerska har hon sjungit i många kyrkomusikaliska verk Lex Bachs Juloratorium, Händels Messias och Mozarts Requiem. Sånglärare: Kerstin Wahlström-Olsson och Alf Häggstam.

Nu har vi infört **NCC Bygg Garanti**.
Den garanterar att vi håller rätt tid, pris och kvalitet.
Annars blir det pengar tillbaka.
Det garanterar vi.

**Rätt kvalitet.
Rätt tid.
Rätt pris.
Rätt!**

NCC

NCC Öst, Box 1505, 581 15 Linköping. Tel 013-11 41 00. Fax 013-11 35 17

Ju fler,
desto mer
pengar
tillbaka.

Om du har din hemförsäkring och minst en försäkring till hos oss, så blir varje försäkring billigare. Ju fler försäkringar, desto större blir din helkundsrabatt. Du får dessutom ett försäkringsbolag som hör hemma där du hör hemma. Välkommen hem!

 Östgöta
Brandstodsbolag

Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner

Med stor entusiasm har föreningen Vadstena-Akademiens Vänner följt och medverkat till akademiens utveckling. Vänmedlemmarna, som är drygt 550, får i april varje år först av alla hela sommarprogrammet. Årsmötet, som i år äger rum lördagen den 31 juli kl 15 på Kungs Starby Wårdshus, har blivit ett av sommarens mest eftertraktade

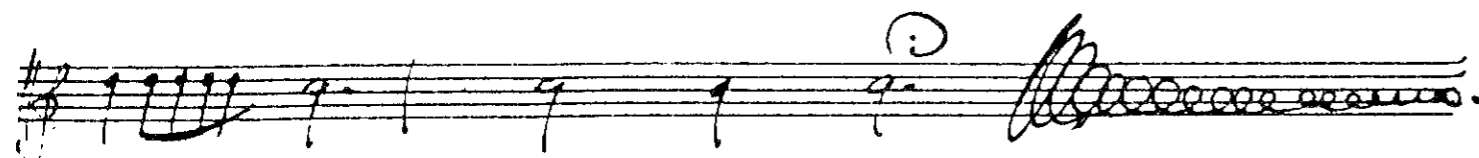
arrangemang. Då lyssnar man till några av de medverkande som berättar om arbetet bakom föreställningarna, man äter vätterröding och ser sedan gemensamt en föreställning. Medlemsavgiften är 150 kr/år eller 1.500 kr för ständigt medlemskap. Postgiro 28 37 74-8. Ordförande är överläkare Gerhard Bona, 0143-124 84.

Jubileumsbok 1994

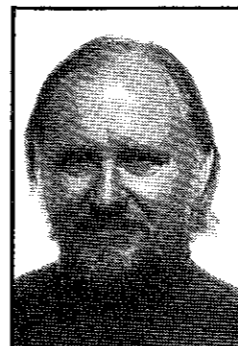
Vadstena-Akademiens har genom 30 års fantasifullt musikskapande placerat Vadstena på operans världskarta. Med anledning av detta jubileum planerar vänföreningen en bokutgivning. Vi vänder oss nu till östgötska företagare, köpmän, bönder - till alla våra vänner - med en förfrågan om att bidra till finansieringen av bokens tryckkostnader. Genom att teckna ett belopp på förslagsvis 1.000 kr eller mer får Du ett antal exemplar av boken. Ditt och/eller Ditt företags namn kommer att återfinnas tryckt i boken bland övriga bidragsgivare. Tryckkostnaden är avdragsgill och faktureras i samband med tecknandet. Utgivning sker våren 1994. Landshövdingen Rolf Wirtén, Vadstena-Akademiens

ordförande, står för jubileumsbokens inledningsord. Som huvudredaktör har vi engagerat Susanne Hasselqvist, universitetsreporter knuten till Östgötacorrespondenten. Hon har redan gjort en rad personliga intervjuer med konstnärer och andra i och omkring Vadstena-Akademiens. Ett omfattande bildmaterial kommer att illustrera verksamhetens trettioåriga historia. En del texter översätts till engelska och tyska, vilket gör boken till en lämplig present även till utländska kunder och vänner.

Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner c/o G. Bona, 0143-124 84, Krabbegatan 2 C, 592 30 Vadstena. Postgiro 28 37 74-8.

MEDVERKANDE - ARTEMISIA

Jan Carlberg, scenograf, 71-75 elev vid Kgl. Teatern i scenografi och dekorationsmåleri. Har varit anställd vid Norrköping-Linköping Stadsteater, Dramaten, Det Kongl. Teater i Köpenhamn, Utbildningsradion och Sveriges Television. Jan är frilans sedan 88. Till Vadstena-Akademiens har han gjort dekoren till "Opera Buffa" 83, "I Lejonhjärtats tecken" 85, samt renoverat och kompletterat kulissförrådet på Gamla Teatern.

Ann Wallström, violinist, konsertmästare, utbildad vid Musikhögskolan i Sthlm huvudsakligen för prof. Josef Grünfarb. Hon har främst ägnat sig åt kammarmusik i olika former, såväl konserter som vid radio-, TV- och fonograminspelning. Utöver modern fiol trakterar hon flera av tidigare epokers violininstrument. Hon är t. ex. primarie i Wikmansons-kvartetten, en stråkkvartett som bl. a. experimenterar med att spela den wienklassiska repertoaren på s.k. klassiska instrument. Ann är ofta anlitad som konsertmästare, instruktör och kursledare. Har sedan 86 återkommande varit konstnärlig ledare för isländska barockmusikfestivalens kammarorkester. Hon har också uppdrag som barockspelsinstruktör vid musikhögskolan i Sthlm, Malmö och Reykjavik.

Susanna Eriksson, kostymansvarig, f.65, är uppvuxen i Vadstena och har gått tvåårigt beklädnadsteknisk linje i Linköping. Därefter utbildad till herrskräddare på St Görans gymnasium i Stockholm, där hon erhöll sitt gesällbrev 1987. Har eget skrädderi i Linköping och har sedan 1986 samarbetat med bl.a. teatergruppen Strålarna i Vadstena. Susanna medverkar för andra året vid Vadstena-Akademiens.

Mayumi Kamata, cembalist, musikalisk instuderare, är född i Japan där hon är utbildad pianopedagog. Studier i cembalo för bl.a. Ton Koopman och solistdiplom i cembalo 1985 vid Sweelinck Conservatorium, Amsterdam. Konserter och radioinspelningar med Amsterdam's Baroque Orchestra under ledning av Ton Koopman. Mayumi är sedan 1985 bosatt i Stockholm där hon frilansar som cembalist och har medverkat vid en rad skivinspelningar tillsammans med bl.a. Clas Pehrsson och Stockholms nya kammarorkester.

Mihra Lindblom, maskör, f. 60 i Stockholm. Har genomgått Dramatiska Institutets 2-åriga maskörutbildning 80-82. Därefter har Mihra arbetat på en mängd olika teatrar, t.ex. Malmö Stadsteater, Kronobergsteatern i Växjö, Riksteatern, Priteatern och Folkoperan i Stockholm, Dalateatern i Falun, Musikteatergruppen Oktober i Södertälje, Folkteatern och Scottes musikteater i Gävle. För närvarande arbetar hon på Stockholms Stadsteater. Mihra arbetar också som scenograf, kostymdesigner och målar teateraffischer.

Ulf Söderberg, organist, musikalisk instuderare, f.59 i Uppsala, där han som 15-åring tog organist- och kantorsexamen. Har från Musikhögskolan i Sthlm kyrkomusiker-, körped- och dirigentutbildning vid ensemblerklassen. Slutför f.n. sin diplomutbildning i orgel vid Musikhögskolan i Sthlm, i vilken ingår specialstudier vid Schola Cantorum i Basel och Musikhögskolan i Stuttgart. Doktorand vid Göteborgs Universitet. Organist, cembalist, kör- och orkesterdirigent. Genomförde hösten 92 sin diplomkonsert i Sthlms Konserthus med Sthlms Filharmoniska orkester. I övrigt även radio-TV- och skivinspelningar. Medverkade i Vadstena 91 och 92. Stip: Musikaliska Akademiens stora utlandsstipendium.

Fredrik Lundström, ljussättare. Medverkade första gången vid Vadstena-Akademiens -91. Han har tidigare arbetat vid Arbisteatern och är nu anställd på Östgöteatern.

Nils Hugo Stockhaus, scenmästare, började att arbeta med scenografi och dekor efter att ha assisterat scenografen Adele Ånggård i Stockholms Kammarkörs uppsättning av Bellinis "Adelson och Salvini", på Sicilien 1985. Har därefter arbetat på bl.a. Kgl. Teaterns snickeri, Drottningholmsteatern, Roslagsoperan och Opera Nova. Nils Hingo har arbetat kontinuerligt på Operastudio 67 sedan 1987 som studierektor (88-92), scenmästare och scenograf. Medverkade vid Vadstena-Akademiens 89.

Maria Kollud, regiassistent och koreograf, utbildad dansare och danspedagog vid Balettakademien och Danshögskolan. Har under många år varit verksam som danssolist i Tyskland. Sedan början av 80-talet har hon arbetat med musikteater, framför allt som regiassistent, bl.a. på Kgl. Teatern, Norrlandsoperan och Musikteatern i Värmland. Maria undervisar även i dans, rörelse och drama.

Filippa Arrlas, scenografiassistent, f. 71. Hon har studerat på allmän linje vid Nyckelviksskolan på Lidingö och på Nordiska Konstskolan i Karleby, Finland. Filippa har just avslutat sitt andra år på Konsthögskolans målerilinje i Stockholm. Under vintern och våren gjorde hon praktik som scenograf på Tensta Teater Ensembles uppsättning av "Backantarna" i Stockholm.

Jenny Martipelto, maskassistent, f.73 i Falun, uppvuxen i Hedemora. Jenny har gått tvåårig Livsmedelsteknisk linje i Falun samt ettårig Konstnärlig grundutbildning i Örebro. Hon har praktiserat vid Stadsteatern i Stockholm. Arbetade under våren 93 med Monteverdis "Poppeas kröning" på Historiska museet i Stockholm. Detta är Jennys fjärde sommar vid Vadstena-Akademiens.

Line Riseld, scenografiassistent, f. 68 i Oslo där hon också är uppvuxen. Har studerat vid Einar Gramms Tecknings- och Målarskola i Oslo. Därefter har Line gått ett år på Konstskolan i Stockholm och ett år på Bildinformationslinjen på Nyckelviksskolan, Lidingö. Hon har arbetat som dekoratör på IKEA, som assistent till Ulrika Wolff under uppbyggnaden av Bellmans-museet på Långholmen i Stockholm samt som dekoratör på Boulevardteatern i Stockholm.

Omvärldens röster

Vadstena-Akademien - en världsberömd omöjlighet. Egentligen är idén omöjlig. Man rotar fram en totalt okänd opera och låter en samling likaledes okända sångare framföra den. Det hela sker i en liten sömnig stad långt bort från maktens metropoler. Det borde inte ge några större rubriker. Ändå kammar Vadstena-Akademien hem översvallande lovord, år efter år. På kultursidorna i Stockholm, Helsingfors, London, Berlin Milano och New York höjs dess föreställningar till skyarna. Vadstena-Akademien har blivit en av vårt lands internationellt kända kulturforeteelser. **Akademiker**, nr 2-93, Anika Agebjörn.

På några veckor i Vadstena lärde man sig lika mycket som under resten av skolåret. **Anita Soldh**.

Man kände sig både stolt ärad och lycklig... det var en unik chans att få stå på scenen och jobba på riktigt. **Britt-Marie Aruhn**.

Det är nämligen - som motionärerna framhållit - från kulturmiljösynpunkt betydelsefullt att slottsmiljön i Vadstena kan återställas inom rimlig tid. Det måste också beaktas att det finns behov av utrymnen inom slottsaneläggningen även för andra kulturella - och för turismen betydelsefulla - aktiviteter, bl.a. för Internationell Vadstena-Akademien och för utställningar av olika slag. **Riksdagens kulturutskotts betänkande 1992/93:KrU22**.

Det var i Vadstena jag blev av med min scenskräck. **Anne Sofie von Otter**, radiointervju.

En härlig tid med bra artister, positiv stämning och brinnande entusiasm. **Loa Falkman**.

Vadstena-Akademien, som startade 1964, bedriver en verksamhet som innefattar såväl utbildning, forskning som föreställningar och har just genom denna mångfacetterade verksamhet fått sin särprägel... Vadstena-Akademien har genom sin särpräglade verksamhet stor betydelse för utvecklingen av operakonsten. **Statens kulturråd**, anslagsframställning till kulturdepartementet i vilken rådet föreslår en höjning av Vadstena-Akademins statliga anslag med 1 milj kr över två år, 93/94-94/95.

En tid av öppen anda, experimentlusta och improvisation. **Mikael Samuelson**.

Jag ser tillbaka på den fantastiska miljön och den oerhörda glädjen jag upplevde då. **Thomas Sunnegårdh**.

Vadstena-Akademien bedriver en unik musikalisk kulturverksamhet i en unik svensk kulturmiljö. Akademien har på ett mycket intressant sätt lyckats kombinera publikverksamhet med pedagogiskt arbete och forskning, där unga blivande professionella musiker i en historisk miljö kan få ge uttryck för sin entusiasm och skaparglädje. **Flerpartimotion i riksdagen 1989/90:c545**, C, M, Fp, Mp, VPK.

En kvalitetsutbildning som gett fötäfte i den hårda sångarkarriären. **Stefan Dahlberg**.

Den speciella miljön, full av skönhet och levande historia, den intensiva gnuggningen och en stark gemenskap, allt samverkar till att skapa det som kallas för "vadstena-andan" och som etablerade operasångare långtansfullt talar om många år efter sina första framträdanden i Vadstena. Två operor ges varje sommar, en i slottets bröllopsal, en i den Gamla teatern. Det handlar om okända verk, gamla eller nyskrivna. De äldre operor som framförs är oftast resultatet av ett tålmodigt grävande i gamla notarkiv. Många gånger har de legat bortglömda i hundratals år. - Det finns hekatomber med material. Dels av okända tonsättare, men också av okända verk av kända tonsättare, säger Anders Wiklund. Och många av dem är bra dessutom. **Akademiker**, Anika Agebjörn, 93.

om Vadstena-Akademien

To the south, at Vadstena Castle by Lake Vättern, the Vadstena Academy continued to offer emerging performers in double bills combining old and new...the group managed a boisterous staging with no stage and minimal scenery... **Opera News**, New York, John W.Freeman, 84.

Som sångare skall man ha varit en sommar i Vadstena. **Anders Larsson**.

...eine wichtige Begegnungs- und Arbeitsstätte für junge Sänger und Instrumentalisten für Regisseure und Choreographen. Mit Konzerten, Opern- und Ballettaufführungen tritt sie, die zahlreichen Möglichkeiten des historischen Vadstena (Kloster, Schloss, Kirche usw.) ausnützend, an die Öffentlichkeit für viele Musiker war Vadstena Ausgangspunkt einer bemerkenswerten künstlerischen Laufbahn. **Neue Zürcher Zeitung**, Gerold Fierz, 86.

Vadstena has also been called the "Swedish Glyndebourne," but this is misleading: although as at Glyndebourne young singers work intensively in residence together for a period of weeks, Vadstena's artistic intentions are different. The object to create productions on a low budget from scratch, and the policy favours experiment exuberance and risk... **Financial Times**, Paul Driver, 87.

It was here that Arnold Östman reigned for many years...And it was under that regime Vadstena built up its reputation as a breeding ground for young singers...Vadstena provides serious study, distinguished music making, quantities of fresh air and - most important of all - a shop window. **Opera Now**, John Higgins, 87.

Anders Wiklund - a member of the Swedish musicological community whose work is so highly appreciated in the international community. **Phillip Gossett**, Professor of Music. The Univ. of Chicago, 88.

Vadstena, clearly, is a place to visit, at least in festival time. **The Independent**, Robin Hildyard, 89.

König Gustav Wasa liess von 1545 bis 1620 ein Schloss erbauen, dass man als das erste Opernhaus Schwedens bezeichnen kann, denn bereits 1654 trat dort eine italienisch Opern-truppe unter der Leitung des Komponisten Vincenzo Albrici auf. Heute ist es eine der Spielstätten für die Opernaufführungen der "Vadstena-Akademien", mit denen sich diese Internationale Stiftung einen überregionalen Namen gemacht und Vadstena unter den schwedischen Kleinstädten zu hohen Ansehen verholfen hat. **Orpheus**, Bernd Hoppe, 92.

The Swedes exhumation of native and European works from specific periods - in particular that of Queen Christina - has thrown up some fascinating discoveries. **Opera**, Rodney Milnes, 88.

Not only does the outstanding quality of the singers and the teaching impress regular visitors - alumni include Anne Sofie von Otter and Marianne Häggander - but also the imaginative choice of repertoire. **Times**, Rodney Milnes, 92.

Vadstena-Akademien, liten men kreativ... ett forum för musikhistorisk forskning och en plattform för unga musiker och sångare. I Vadstena har flera sedermera internationellt kända stjärnor gjort sin scen debut. **Hufvudstadsbladet**, Tuva Korsström, 92.

Since a room in Vasa's castle was the scene of some of the earliest opera performances ever put on in Sweden, the town's connections with the medium are historically intriguing. But recently, they have been revived with peculiar and notable success: the international Vadstena Academy, founded in 1964 by Ingrid Maria Rappe, the singing teacher, has developed an international reputation as one of the most valuable of all summer-school forcing-grounds for young operatic talent. **Financial Times**, Max Loppert, 92.

TAGE
Reimer
I LINKÖPING BIL AB

stöder Vadstena-Akademien

AUKTORISERAD ÅTERFÖRSÄLJARE FÖR VOLVO OCH RENAULT

"Vårrulle på ren svenska"

Vi önskar Vadstena-Akademien lycka till 1993

Nyttigt, snabbt och gott!

MJÖLNARNA

Opera i två akter

Musik	Ferdinando Paër, Dresden 1805
Libretto	Giuseppe Foppa, 1794
Svensk text och bearbetning	Ture Rangström
Musikalisk edition	Anders Wiklund
Dirigent.....	B. Tommy Andersson
Musikalisk instudering	Henrik Löwenmark & Eric Skarby
Kostym.....	Anna Sjödin
Mask	Katrin Wahlberg
Ljus	Anna Wemmert & Bengt Gomér
Scenografi.....	Bengt Gomér
Regi	Nils Spangenberg

Personer i den ordning de uppträder

Lauretta, mjölnarhustru	Karin Ingebäck, sopran
Bartolone, mjölnare.....	Anders Larsson, baryton
Armidoro, greve.....	Staffan Galli, tenor
Cibandola, betjänt	Fredrik Zetterström, baryton
Lisaura, baronessa	Nina Stemme, sopran
Pippo, Bartolones kamrat.....	Rolf Christianson, baryton

Konsertmästare, violin.....	Fredrik Anderberg
Violin.....	Fredrik Burstedt
	Mikael Johansson
	Mona Kullenmark
	Johan Morén
	Eva Salonen
	Martin Stensson
Viola.....	Petter Axelsson
	Malin Bratt
Cello.....	Karin Sandén-Berg
	Katarina Wassenius
Kontrabas.....	Katarina Lindgren
Cembalo.....	Eric Skarby
Flöjt.....	Sara Hammarström
Oboe	Carl Andersson
	Christina Larsson
Klarinett.....	Johan Franzén
Fagott.....	Anette Olsson
Horn	Henrik Nilsson
	Joachim Starck

Margot Lande (regiassistent, inspicient), Monica Frelin, George Hållbus (scenografiasistenter), Mattias Jonsson (scenmästare), Henrik Berg, Daniel Harder, Sebastian Lindholm, Lina Thisner (scenotekniker), Mickaela Eriksson, Anne-Chatrine Wede (kostymassistenter), Jenny Martinpelto (maskör), Fredrik Lundström (ljus teknik), George Hållbus, Lina Thisner (videoteknik), Peo Thisner (videoredigering), Nils Spangenberg, Bengt Gomér (videoregi), Göran Iggsten, Tord af Klintberg (Scenografiverket, dekortillverkning)

T. h. porträtt av tonsättaren Ferdinando Paër genom vänligt tillmötesgående från Bayeriska statsoperan.

Godset Ripaverde någonstans i Italien. Kanske är det för ett par hundra år sedan. Kanske är det här och nu. Eller rätt nyligen. Människorna på godset lever och arbetar, hatar och älskar i alla fall så som människor har gjort i alla tider.

Här finns **Lauretta**, mjölnarhustrun, som trots att hon älskar sin man upplever sin frihet beskuren, Ja, hon känner sig rent av som en fånge ty mannen är sällsynt svartsjuk.

Maken heter **Bartolone** och är förstås mjölnare. I själva verket är han en ganska hygglig karl, som lider av sin omotiverade svartsjuka. Men visst är det väl så att Lauretta kastar sina lystna blickar på andra män?

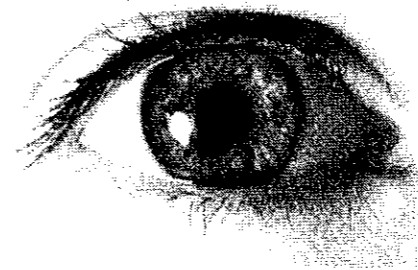
Som till exempel greven och godsägaren **Armidoro**. I regel besöker denne sin egendom bara under höstarnas jaktbaler eftersom han resten av året har fullt upp med "la dolce vita" i Rom. Men nu har han plötsligt lämnat det ljuva livet för det tråkiga Ripaverde.

Lauretta kan då inte motstå frestelsen att pröva sin mans svartsjuka och inleder därför en flirt med greven. Bartolone sumnar förstås till. Han försöker lura greven att Lauretta är den förres ogifta syster, alltså lovligt byte för greven.

Naturligtvis leder detta till att grevens fåfänga tillvaro kompliceras ytterligare. Anledningen till att greven fick kalla fötter i Rom var nämligen att hans senaste erövring, den till synes svala baronessan **Lisaura**, bestämde sig för att dra honom framför altaret. Den under ytan högst passionerade baronessan förföljer emellertid den flyende greven ut på landet.

På godset huserar också betjänten **Cibandola**, en streber som slickar uppåt och sparkar nedåt. Cibandola är ett svin tycker **Pippo**. Det är mjölnarens klassmedvetne kamrat, som tar dagen som den kommer men inte försitter chansen att ta revansch på överheten - och betjänten - om tillfälle ges.

Nils Spangenberg
Regissör

Librettistens dröm

av Ture Rangström

Min sommarö heter Törnsholmen. Den ligger ytterst bland östgötaskären i Gryts övärld. Där vistades min farfar, tonsättaren Ture Rangström, långa tider i storm och stilltje. I sin segelbåt "Kronbruden" gav han sig ut bland kobbar och sälbådar i glittrande solsken och silverglänsande månsken. Han lassade matsäckskorgen full med god mat, notbläck och blanka notpapper. Öl och brännvin stoppade han i kölsvinet och stuvade operalibretti och diktböcker under tofterna. Sen stack han iväg. Resultatet blev som det blev. Havet sjunger i all hans musik. Strindberg var ständig färdkamrat.

Jag har ärvt min farfars lilla segelbåt. Även jag har lagt märke till att Kronbruden länsar bäst över okända grund och bråddjup med sång i seglen. Det muntra kluckandet mot ekborden låter även hälsa librettister, översättare och musikdramatiker välkomna ombord. Och Strindberg går bra att hålla i handen också för yngre generationer.

Jag dristar mig därför en solig dag att sätta kurs med Kronbruden åt väster. Jag seglar i motsol mot fastlandet. Dimman ligger i bankar över havet. Jag har med mig den nya översättningen av operan "Mjölarna". Hur man ska komma till Vadstena är en senare fråga. Sjökortet slutar där Slätbaken börjar.

På spristången fladdrar den italienska flaggan. Mina medpassagerare sitter bleka och nervösa i fören. Det är Giuseppe Foppa - den flitige italienska librettisten - och komponisten Ferdinando Paër som tidigare endast känt ljumma vindar från Po-slätten fladdra i håret.

Att översätta en okänd opera med okänd musik är som att segla över mycket farliga och okända vatten. Mitt libretto - mitt sjökort - är tryckt i början av 1800-talet. Vid sidan av den italienska originaltexten finns en rejäl tysk redogörelse skriven

med fraktskrift. Dessutom har någon med nervös handstil strukit partier och gjort en del tillägg.

Till min hjälp att navigera har jag även ett tjugigt klaverutdrag. Vadstena-Akademiens musikiske arkeolog och konstnärlige ledare Anders Wiklund har tryckt på knappen "Sök okänd italiensk opera" på sin dator. Hur Paër har kommit in i datorn har jag ingen aning om. Jag har en känsla av att det kryllar av okända italienska kompositörer därinne.

I mitt öra har stundtals även ljudit en improviserad inspelning där nämnde Wiklund hummar och brummar som en trasig mistlur. Lägg därtill diverse tillrop från regissören och dirigenten och ni förstår hur en textförfattare lever vare sig han är landkrabba eller sjöbuss.

Kronbruden seglar vidare mot den nedåtgående solen. Foppa och Paër börjar få lite färg på kinderna och frågar om vi inte ska titta i matsäckskorgen. Eller lyfta på durken till kölsvinet. Vi hinner knappt börja innan dimbankarna från havet hinner ifatt oss. Det blir bleke och allt blir vitt, vitt, vitt... Det är som att stoppa huvudet i en säck.

Associationerna till "Il Molinari" blir fullständigt naturliga i detta sammanhang. Många gånger har det känts som att stoppa huvudet i en mjölsäck när jag har jobbat med "Mjölarna". Först ser man inte ett skvatt. Så framträder först några mjöliga eländiga figurer. Mjölaren Bartolone och hans hustru Lauretta kravlar omkring i säcken. Ett klassiskt par med födgeni och uppkomlingsmanér. De är utrustade med stundtals alltför livlig fantasi. Men si dumma är di inte. Bartolones och Laurettas kärlek sätts på fruktansvärda prov men den håller och tickar vidare som gammal klockarkärlek när allt tycks gå åt skogen.

Det rör sig i säcken.

Greve Armidoro och hans baronessa Lisaura är lika vitpudrade i peruken som mjölparparet är om nosen och armbågarna. Greven har väl vissa problem med en uppstickande underklass på samma sätt som bördsfränden Almaviva har med sin Figaro. Tuppkammen reser sig och han skramlar med sporrarna. På 1790-talet räckte det inte med vare sig piska eller morötter. Grevarnas uråldriga rätt att ta sig en oskuld på landet hade börjat att ifrågasättas. Den unga oerfarna baronessan är väl den rollfigur som vaknar senast ur illusionen. Men hon verkar ha

Kronbruden bland östgötaskär.

blivit oändligt mycket klokare när dramat är över.

En ny titt i mjölsäcken och man ser hunsade tjänare och arbetare som förtrycks och förtrycker. I varje obehagligt ögonblick är de beredda att göra motstånd mot övermakten och klättra mot ljuset på varandra. Det sprattlar och dammar om persongalleriet i "Mjölarna". Rolleorna bär spår av klassisk commedia dell'arte och äkta operabuffa. Rossini och Cimarosa har rotat i samma säck. Och många andra också.

Dimman lättar. Vit över hela kroppen som Kommendören i Don Giovanni seglar jag in i Göta Kanal. Paër och Foppa har somnat i

förpiken. Jag ser plötsligt Ebbe Linde framför mig som en klassisk gud - en Poseidon - med stort grånat skägg. Han berättade en gång för mig hur han brukade komma ner från Kolmårdshöjderna för att segla med farfar Ture i Kronbruden. Ebbe var Tures unge librettist på den tiden.

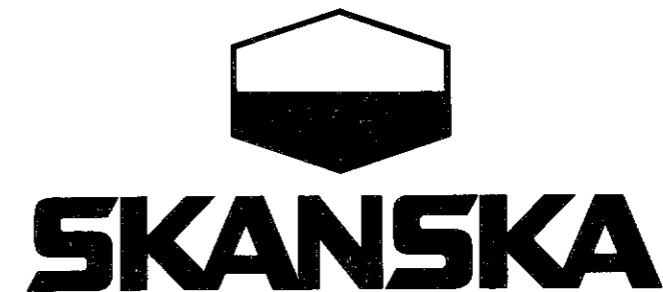
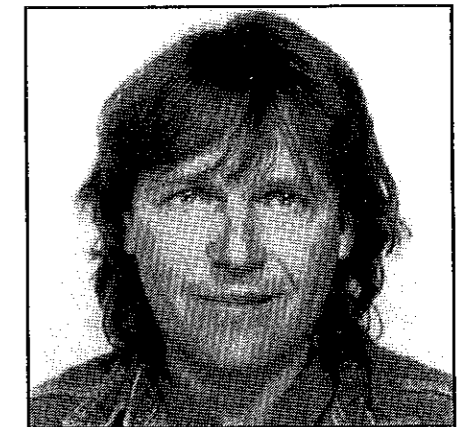
Poseidon lotsar oss vidare genom slingrande kanaler, leende sjöar och brusande slussar i Berg. Det sjunger i skrovet och rodret gnisslar i moll.

När det skymmer anar jag konturen av lilla Vadstena. Kronbruden glider fram på Vättern buren av okända strömmar och osynliga vindar.

Ture Rangström - översättare - dramatiker, musikalörfattare och kulturskribent. Han har skrivit en rad musikedramatiska pjäser för TV- och scenteatern. "Gustav III - teaterkung och drömmare" samt "Sydländska bloss" har belönats med Prix Italia. Musikalen "Elvira Madigan" som hade premiär på Malmö Stadsteater förra året går upp i Oslo i höst. Rangström är verksam som librettist och översättare av operor,

musikaler och operetter. "La Cage aux Folles", "Les Misérables" (Guldmasken 1991) och Folkoperans "Läderlappen" är några av de mer uppmärksammade. Rockmusikalen "Buddy Holly" står närmast på tur. Rangström har varit verksam på Drottningholmsteatern under många år som dramaturg och författare. Han är också ordförande i Sveriges Dramatikerförbund och i Strindbergssällskapet.

Kommendören står upp i båten som en vit fyrbåk. En vänlig hand skjuter oss in till kaj framför slottets bleka fasad. Där väntar Astrid och Anders och Nils och hela ensemblen. Alla är klädda i italienska 1930-tals kostymer. Det är som en Fellini-film. Jag väcker Paër och Foppa för att de ska vara med vid det högtidliga överlämnandet av översättningen. Just då får en häftig nattvind liv. En vindil sveper till och fyller himlen med kringflygande blad som blir som svalor som singlar mot skyn...

SKANSKA

Box 1012
581 10 LINKÖPING
Tfn: 013-12 98 50

Besöksadress:
Gillbergagatan 14
Fax: 013-12 72 64

Kejsarens kompositör

av Anders Wiklund

Ferdinando Paër (1771-1839) hör till de centrala operatonsättarna under 1800-talets första hälft. Hans största bidrag till operahistorien är utvecklingen av den s.k. *opera semiseria*. Denna term användes för första gången på en av Paërs operor: *Camilla* (1799). Den hör till de s.k. räddningsoperorna (det mest kända exemplet är Beethovens *Fidelio*) och begreppet *semiseria* var till en början synonymt med dessa operor. Senare kom det att omfatta även komedier, med inslag av patos som ex. Rossinis *La Cenerentola* (Askungen). Persongalleriet överensstämde rätt väl med den klassiska opera buffan, men utvidgades ofta, och t.ex. kom ofta basso buffo karaktären att bli en betydligt mer farlig person än hans buffa-motsvarighet. Under romantiken tilldrog sig dessa *semiseria*-operor vanligen i lantlig miljö. En ung flickas vandell ifrågasattes men hon fick sedan avslöjas som en stark, moralisk och kysk karaktär (Ex. Rossinis *La gazza ladra* [Den tjuvaktiga skatan]).

Mjölarna är dock ingen *semiseria* utan en variant på den opera buffa-stil, som Cimarosa och Paisiello för till fulländning. Operan hade sin premiär i Venedig 1794 som en venetiansk enaktare. Denna form av komisk opera var förhärskande i Venedig kring 1775-1805. Den kom att utvecklas till en mycket speciell form av enaktskomedi med speciella dramaturgiska förtecken. Rossinis allra första svit av fem komiska operor, där bland annat *La scala di seta* (Silkesstegen) ingår, är just sådana venetianska operafarser.

Kapellmästare i Wien och Prag

Paër tillhör den generation av italienska operatonsättare som, efter att ha fått sin grundläggande utbildning och operaerfarenhet i hemlandet, sökte sig ut i Europa och där kom att utvecklas vidare. Efter olika kapellmästaruppdrag i Wien och Prag kom han 1801 till Dresden, som var ett av den tidens stora operacentra i Europa. Här skapar Paër sina mest betydande operor, av vilka *Leonora* (1804) måhända är den största. Beethoven använde samma grundtext (av Jean-Nicolas Bouilly) till sin *Fidelio*. Det är känt att han satte Paërs opera mycket högt, något som också bevisas av att man i Beethovens bibliotek, efter hans död, återfann ett partitur av Paërs opera.

Krav på tidsenhet

Det var också i Dresden som Paër lät sätta upp *Mjölarna*, som hade haft stor framgång i Venedig 1794. Det intressanta är dock att Paër nu omarbetade operan och utvidgade den till två akter. Karaktärerna är mer detaljerat utvecklade och dramaturgin har gjorts mer trovärdig. Problemet med den venetianska farsen var bl.a. kravet på tidsenhet. Den tid det tog för handlingen i operan, skulle stämma överens med den faktiska speltiden. Detta medförde att upplösningen av den ofta mycket komplicerade intrigen, fick ske inom loppet av några sekunder. Från att vara bittra dödsfiender skulle plötsligt alla vara de bästa vänner. I *Mjölarna* finns

problemen fortfarande kvar, men de är betydligt mindre uttalade än tidigare. I operan har också Paër lagt in arior av andra tonsättare, som Johann Schenk och Valentino Fioravanti samt skrivit en ny final till första akten. För att skapa en mer folklig ton har också två polaccor lagts in; ett tidigt tecken på ett förfarande som skulle bli alltmer vanligt i 1800-talsoperorna (speciellt de franska), som en hyllning till det kämpande polska folket.

Paër föregriper Rossini

Paërs musikaliska stil är mest intressant när det gäller sångstämmorna. Här är han en länk mellan Cimarosa/Paisiello och Rossini. Liksom sina föregångare flödar Paërs musik av lysande italiensk melodisk sötma, beledsagad av en enkel genomskinlig harmonik. Ändå är det Paër som definitivt bryter traditionen att använda en sopran eller kastrat i den manliga huvudrollen. I stället övertas den rollen av en tenor, vars tessitura höjs för att komma i jämnhöjd med den kvinnliga huvudrollens sopransklang och för att samtidigt kunna urskiljas från andra tenorroller i operan. Ett bra exempel på detta är Florestanos och Pizarros partier i Paërs *Leonora*. Dessutom förändrade Paër den vokala ornamentiken. 1700-talets operatonsättare hade en förkärlek för långa melismatiska ornament, medan Paër istället använder korta pregnanta vilka ofta slutar i sk gruppetti. Hans *florature* (utsmyckningar) har i första hand en estetisk och dramatisk effekt och var inte avsedda som cirkusnummer för sångarna. I det här

Ungdom är ingen ålder. Det är en attityd.

Försäkra dig om samma standard när du är pensionär som när du arbetar. Ju förr du börjar spara i pensionsförsäkringar desto bättre pensionsersättning får du. Tala med ditt närmaste Trygg-Hansa SPP kontor så fort som möjligt.

BOX 1990 • S:T LARSGATAN 3 • 581 19 LINKÖPING • TEL: 013-23 07 00

avseendet föregriper Paër Rossini på ett slående sätt.

Napoleons kröning

Paër skulle komma i kontakt med Rossini på mer än ett sätt. Under Paërs kapellmästartid i Dresden mötte han Napoleon, som fångats av Paërs operastil, och erbjöds 1807 tjänsten som *maître de chapelle* i Paris. Det blev Paër som skrev musiken till Napoleons kröning. Han blev konstnärlig ledare för *Opéra-Comique* och efter 1812 också för *Théâtre Italien*. Mellan 1824 och 1826 delade Paër ledarskapet med Rossini. När Ros-

sini utsågs till posten accepterade han den endast på villkoret att Paër fick stanna kvar. Denna omsorg utlöste stor förvåning eftersom Paër hade rykte om sig att vara illasinnad mot sina kollegor och att han öppet motarbetade Rossinis operor på *Théâtre Italien*. Det gick så långt att Paër 1827 gav ut en pamflett där han försökte försvara sig mot alla påhopp. Anklagelserna mot honom hade nog till en del fog för sig, men det mesta av dem utgick ur avundsjuka mot hans privilegierade ställning i det franska musiklivet. De franska tonsättarna tyckte nog att det räckte med en

italiensk musikkritik: Cherubini, som var direktör för det prestigefyllda musikkonservatoriet.

Professor i komposition

Under 1830-talet upprätthöll Paër professuren i komposition vid *pariskonservatoriet* och han kom att tjäna Louis Philippe som *maître de chapelle*. Han var också den som skötte de praktiska arrangemangen runt Bellinis oväntade död i Paris 1835 och tillsammans med Rossini, Cherubini och Carafa bar kistan vid begravningen på *Père Lachaise kyrkogården*.

Nils Spangenberg född 1956 på Lidingö, antogs efter musikgymnasium och studier i musikvetenskap vid Stockholms universitet, till Kungliga Teaterns kör 1976. Därefter följde sångsolistutbildning på Musikhögskolan i Göteborg, innan han efter tre och ett halvt års musikkonstitut utbildning utexaminerades från Teater- och operahögskolan, Göteborg. Åren 1981-88 var Nils Spangenberg anställd som sångare, producent, regiassistent samt regissör vid Stora Teatern i Göteborg. Han har även arbetat vid Värmlands musikteater, Norrlandsoperan, Skansens sommartheater samt

Confidencen och medverkat som regissör vid Vadstena-Akademien 1986, 1989 och 1991. Sedan 1989 är han lärare vid Operahögskolan i Stockholm. Bland de operor som Nils har iscensatt återfinns Lars-Johan Werles "Kvinnogräl" (även på TV), Domenick Argentos "A Waterbird Talk", Malcolm Williamsons barnopera "The Happy Prince", William Walton's "Björnen", Ian McQueens "Line of Terror/Judith och Holofernes", barockoperor som Pallavicinos "Messalina" och Melanis "Il Girello" samt Mozartoperor som "Bastien och Bastienne", "Figaros bröllop" och "Trollflöjten".

Leca®

stöder Vadstena-Akademien med kulor

Walfrid Nilssons

BOKHANDEL AB

Kyrkogatan 2, 591 35 Motala. Telefon 0141-100 07

stöder Vadstena-Akademien

och

önskar framgång

1993

Foto: Göran Nilsson

B. Tommy Andersson har studerat på Musikhögskolan i Stockholm sedan 1983. Lärare i dirigering har huvudsakligen varit Kjell Ingebretsen, kapellmästare vid Operan, men Tommy har också studerat för Jorma Panula, Eric Ericson samt periodvis för Peter Eötvös, Brian Priestman, Sergiu Comissiona samt Gennady Rozhdestvensky. Vid sidan av studierna har han under flera år arbetat som dirigent i många olika sammanhang med professionella musiker och amatörer runt om i landet. Dessutom med professionella orkestrar i Tyskland, Tjeckoslovakien och Ungern. Det har också hunnit bli en del opera, dels i Stockholm med Operahögskolan (Figaros bröllop, Car-

men) och Musikhögskolan (Trollflöjten) samt vid Vadstena-Akademien (Reichardt: Andarnas Ö). Under 1993 har han också haft engagemang bl.a. vid Symfoniorkestern i Norrköping, Malmö Stadsteater samt Kungliga Teatern i Stockholm. Bortsett från dirigerandet har Tommy också spelat viola och piano samt komponerat en del musik. Viktigaste kompositionslärare har varit Sven-Eric Johansson och Sven-David Sandström. Ursprungligen kommer B. Tommy Andersson från Borås. Innan han började ägna sig åt dirigering på heltid tog han Muskläro- och violinexamen vid Musikhögskolan i Stockholm. 1993 mottog han Crusellstipendiet.

SÅNGARE - MJÖLNARNA

Rolf Christianson, Pippo, baryton, f. 63. Han har gått Stockholms musikgymnasium, ett år på Musikhögskolan i Stockholm (sångpedagogutbildning). Går för närvarande på musikallinjen vid Teater- och operahögskolan i Göteborg. Rolf har gjort titelrollen i "Il maestro di capella" på Musikhögskolan i Stockholm, Matt i "Fantasticks" på Riksteatern, medverkat som sångare i "Cats" på Chinateatern och i Vadstena-Akademiens uppsättning "Andarnas Ö" -92. Sånglärare: Birgitta Bergström, Kerstin Viberg och Torsten Föllinger.

Anders Larsson, Bartolone, baryton, f. 69 i Östersund. Anders går tredje året på Kgl. Musikhögskolan i Stockholm. Han har sjungit Greven i "Figaros bröllop", Alfio i "Cavalleria Rusticana", Guglielmo i "Cosi fan tutte". Han har sjungit Verdis Requiem, Mozarts Requiem, Matteuspassionen, "Lieder eines fahrenden Gesellen" med orkester på Kgl. Musikhögskolan och flera romanskonsert. I år har han vunnit 2:a pris i Sångpedagogförbundets tävling och var en av finalisterna i den internationella Placido Domingo-tävlingen i Paris. Stipendier: Kristina Nilsson, Joel Berglund, Birgit Nilsson, Juristhuset och Henning Sjöströms stora sångpris. Sånglärare: Kerstin Wahlström-Olsson.

Staffan Gall, Armidoro, tenor, f. 64 i Danderyd. Han har gått på Operastudio 67 och studerar nu andra året på Operahögskolan i Göteborg. Staffan har medverkat i Folkoperans kör i "Barfotaliv" och i "Hoffmanns äventyr". Han medverkade förra sommaren i Vadstena-Akademiens uppsättning av J.F. Reichards "Andarnas Ö". Sånglärare: Harald Ek och Ove Meyer-Leegardh.

Nina Stemme, Lisaura, sopran, f.63. Går tredje året på Operahögsk i Stockholm. Nina har gått på Adolf Fredriks musikskola och Operastudio -67. Hon har gjort Cherubin i "Figaros bröllop" med Studio Lirico i Cortona i Italien. Vid Operahögsk i Stockholm har hon gjort följande roller: Ida och Rosalinda i "Läderlappen", Mimi i "La Bohème", Euridice i "Orfeus och Euridice". Sin praktik gjorde hon på Kgl. Teatern i Stockholm i Naimanns "Gustaf Wasa" och i Lidholms "Ett drömspel". Hon medverkade även vid skivinspelning av dessa verk. I vår vann hon den internationella Placido Domingo tävlingen i Paris. När detta går i tryck tävlar hon som enda svensk i Cardiff Singer of the World Competition 1993 i Wales.

Karin Ingebäck, Lauretta, sopran, f. 67 i Lidköping, uppvuxen i Vara. Examinerad sångped vid Musikhögsk i Ingö. Har gått solistlinjen på Musikhögsk i Göteborg. Nu går hon på Operahögsk i Göteborg. Hon har sjungit Greta i "Hans och Greta", Fiordiligi i "Cosi fan tutte", titelrollen i "Madame Butterfly" på Göteborgs Musikhögsk. Som solist: Mozarts "Exultate Jubilate", Berlioz "Les nuits d'été", "Italiensk operakonsert" i Göteborg. Blev som enda sångare uttagen till solistbiennalen -93. Medverkade i Vadstena -92. Stipendier: Kgl. Musikaliska Akademien, Vara kulturstip, samt Lindkvist Donationsfond. Sånglärare: Sten Neiker, Märta Scheele och Birgitta Bergström.

Fredrik Zetterström, Cibadola, baryton, f. 72, uppvuxen i Stockholm. Studier vid Adolf Fredriks musikskola, musiklinjen på Södra Latin, Kgl. Musikhögskolan, går nu på Operahögskolan i Stockholm. Fredrik har sjungit Giuseppe i "La Traviata" på Södertäljeoperan, Ruffe Lavetti i "Mannen med guldväskan" på Södertäljeoperan, Budbäraren i "Simson och Delila" på Folkoperan, Greve Lerma i "Don Carlos" på Folkoperan, Papacoda i "En natt i Venedig" på Vällingby Teater, Alcindoro i "La Bohème" och Il Talpa i "Il Tabarro" av Puccini på Operahögskolan -93. 1992 kom han på andra plats i British councils sångtävling. Stipendier: Nicolai Gedda. Sånglärare: Gunnar Lundberg.

KOM IHÅG ÖGONBLICKET.

Idag går vardagen på snabbpolning. Vi hastar genom livet utan tid att upptäcka det.

Det är dags att stanna upp.

Fånga vardagen.

Fäst den gärna på ett papper, därifrån har den svårt att slita sig. Skriv några rader om dagens alla stora och små stunder. Brev är bra på att ta hand om vardagar och goda vänner.

Lägg ditt brev på lådan, så bär vi ut det till vem du vill i hela Sverige för bara 2:90.

Skjut inte upp det, snart är det en ny dag.

VAR DAG ÄR VÄRD ETT BREV.

STIFTELSEN INTERNATIONELLA
VADSTENA-AKADEMIEN

JUBILEUMSKONSERT

Kgl. Musikaliska Akademien, Stora salen, Stallgatan, Stockholm
Lördagen den 14 augusti 1993 kl. 15.00

Ensemblen på Vadstena slott 1993

Sångare:

Rolf Christianson, Staffan Galli, Karin Ingebäck, Anders Larsson, Nina Stemme och
Fredrik Zetterström.

Musiker:

Fredrik Anderberg (koncertmästare), Mikael Johansson, Fredrik Burstedt, Martin
Stensson, Mona Kullenmark, Johan Morén, Eva Salonen (violin), Malin Bratt, Petter
Axelsson (viola), Katarina Wassenius, Karin Sandén-Berg (cello), Katarina Lindgren
(kontrabas), Eric Skarby (cembalo), Sara Hammarström (flöjt), Carl Andersson, Christina
Larsson (Oboe), Johan Franzén (klarinet), Anette Olsson (fagott), Henrik Nilsson,
Joachim Starck (horn) och ytterligare fyra musiker.

**under ledning av dirigenten B. Tommy Andersson
inleder Vadstena-Akademiens 30-års jubileum med att bjuda på en
JUBILEUMSKONSERT:**

Del 1

Musik av Ferdinando Paër

ur operan "MJÖLNARNA", Dresden 1805.

Nutida uruppförande på Vadstena slott 28 juli 1993.

Del 2

Musik av Johann Friedrich Reichardt

ur operan "ROSMONDA", 1801.

Nutida uruppförande vid konserten,

ur operasången "ANDARNAS Ö", Berlin 1798.

Nutida uruppförande på Vadstena slott 23 juli 1992.

**Biljetter till konserten bokas genom Vadstena-Akademiens kansli,
tel. 0143-122 29, 122 49. Ev. överblivna biljetter säljes vid entrén.**

MEDVERKANDE - MJÖLNARNA

Bengt Gomér, scenograf, f. 64 i Linköping. Gjorde
sina läringsår på Stora Teaterns barn och ung-
domsscenen Lillan i Göteborg som tekniker, regiassis-
tent och scenografassistent mm. Debuterade 90 på
Kungliga Teaterns scen Rotundan med två enaktare
i regi av Nils Spangenberg. Sedan dess har han
varit verksam som frilansscenograf och ljussättare
på bl. a. Stora Teatern, Gävle Teater, Lillan, Nacka
Teater, Confidencen, Södra Teatern och
Strömparterren. Mjölarna är Bengt Gomérs och
Nils Spangenbergs sjätte gemensamma produktion.

Fredrik Anderberg, violinist, konsertmästare, f.
66, uppvuxen i Uppsala. Började spela fiol vid 6
års ålder för Inge Thorsson vid musikskolan i
Uppsala. Därefter studier för Kurt Levin och vid
musikhögskolan i Stockholm för Josef Grünfärb.
Fredrik har tidigare arbetat i Kgl. Filharmoniska
Orkestern och Uppsala Kammarorkester och är nu
alternerande stämledare i Symfoniorkestern
Norrköping. Medverkade vid Vadstena-Akademiens
90 och 92.

Anna Sjödin, kostym, f. 65 i Bispgården i
Jämtland, uppvuxen i Stockholm. Hon har gått S:t
Görans sömnads- väv- och tillskärutbildning.
Opera har hon tidigare arbetat med på Dramatiska
Ensemblen, Folkoperan och Operahögskolan. Un-
der fem år har hon arbetat med såväl kostymdesign
som tillverkning i Spegelteaterns sommarproduktio-
ner på Gripsholms slott. Hon har också varit
ansvarig för kostym och scenografi i Spegelteaterns
produktioner i Stockholm.

Henrik Löwenmark, musikalisk instuderare, utbil-
dad pianist vid Musikhögskolan i Göteborg 79-84.
1988 studerade han för Peter Feuchtwanger i
London. Är verksam som solist, ackompanjator,
ensemblemusiker och som lärare i musikalisk
instudering vid Musikhögskolan i Stockholm. Hen-
rik har varit instuderare vid Vadstena-Akademiens
sedan 1987.

Katrin Wahlberg, maskör, f.64 i Uppsala, upp-
vuxen i Gamleby, är utbildad på Stockholms
Stadsteater där hon nu är anställd som maskör och
perukmakare. Hon har även arbetat på bl.a.
Musikteatern i Värmland, Pistolteatern, Fria Tea-
tern och på Kungliga Teatern. Katrin har medverk-
at vid Vadstena-Akademiens åren 79-82, 85 och
91-92.

Eric Skarby, cembalist, musikalisk instuderare, f.
66, uppvuxen i Uppsala. Studier på Nordiskt
Musikkonservatorium för Inger Wikström. Han har
i vår avslutat sina studier i pianoklassen på
Musikhögskolan i Stockholm för professor Esther
Bodin-Karpe. Eric har arbetat som ackompanjator,
kammarmusiker, repetitör och solist. Han har
medverkat vid inspelningar för radio och TV samt
varit repetitör vid Ystadsoperan 1991 och 1992.
Han har mottagit Musikaliska Akademiens stora
utlandsstipendium och Gottfrid Boon-stipendiet.

Anna Wemmer, ljussättare, f. 68 i Skivarp,
utbildad vid Dramatiska Institutets teatertechniker-
linje. Hon har tidigare gått teatergymnasium i
Sandviken och teaterlinjen vid Marieborgs
folkhögskola. Har bl.a. arbetat på Östgötateatern,
Dramatiska Ensemblen och under sista året med
Dansgruppen Rubicon på Unga Atalante i
Göteborg. Anna medverkar för fjärde året vid
Vadstena-Akademiens.

George Hällbus, scenografiassistent och scen-
snickare, f.70 i Sigtuna. Har genomgått trätekniskt
gymnasium och konstlinjen på Wiks folkhögskola.
Utbildad rekvisitör och attributör vid Sveriges
Television. Har praktiserat som inköpare vid Dra-
matens ateljéer och arbetat som dekorsnäckare vid
Kgl. Teatern samt medverkat i ett flertal
amatörteaterprojekt där han även gjort scenografier.
Medverkar för femte året i Vadstena. Stip:
Gålöfstiftelsens hantverksstipendium.

Margot Lande, regiassistent och inspicient, f.67 i
Stockholm, där hon gått Adolf Fredriks musik-
skola, humanistisk linje på Södra Latins gymna-
sium, Kulturamas skådespelarutbildning och stude-
rat engelska, musik- och teatervetenskap vid Stock-
holms universitet. Våren -92 praktiserade hon som
producentassistent på Dramaten. Margot har med-
verkat i Vadstena varje sommar sedan -74 i olika
funktioner, som statist, scentekniker, administratör
och regiassistent.

Monika Frelin, scenografiassistent, f. 67 i Stock-
holm. Utbildad vid Nyckelviksskolan, Central
School of Art i London samt en 3-årig scenografi-
utbildning vid Wimbledon School of Art. I England
har hon gjort kostym till The European Stage
Company's uppsättning av Strindbergs "Mäster
Olof" och Vaclav Havels "Tre Vanekpjäser".
Dessutom deltog hon i "The 91 Linbury Prize"
scenografitävling i samarbete med Opera North. I
Sverige har Monika arbetat med scenteknik på bl.
a. Dansens hus, Drottningholmsteatern, Oscarstea-
tern och Dramatiska Ensemblen, som scenograf vid
Scenbolaget och Lidingsö Opera Workshop och som
attributör på Dramaten, där hon i höst ska arbeta
som kostymassistent.

STERISOL

Önskar Vadstena-Akademiens framgång 1993

0:- :-0
**VI LÅNAR UT PENGAR,
 PRECIS SOM VANLIGT.**

**UTAN AVGIFTER,
 PRECIS SOM VANLIGT.**

0:- :-0

Vi strävar alltid efter att ge dig lägsta möjliga boendekostnad.
 Vill du förhöra dig om ett Stadshypotekslån, ta kontakt med oss.

Stadshypotek

0:- :-0

Bispotalagatan 12,
 Box 184, 591 22 Motala.
 0141 - 358 50

0:- :-0

Administrativa medarbetare m.fl. 1993

Anders Frennberg (produktionsassistent), Gunnar Lande (kassaförvaltare), Helena Agnemar, Sarah Havrén, Carolina Wolff (kansli), Staffan Sjöstrand (pianotekniker), Erik Frieberg, Christer Furberg (notmaterial), Annika Kofoed (teaterassistent), Sune Dahlberg (vaktmästare), Ulrika Svenstedt, Maria Löwendahl (praktikanter), Astrid Lande (administrativ chef, producent).

En strategisk analys av Vadstena-Akademiens ekonomi och verksamhet har under våren gjorts följande fem studerande vid Universitetet i Linköping, ekonomlinjen termin 6: Magdalena Du Rietz, Jenny Engström, Anna Larsson, Malin Norrvi och Helena af Sandeberg.
 Från Uppsala universitet, Musik och Media, har Sarah Havrén medverkat som praktikant.
 Ett projektarbete i marknadsföring har gjorts av Birgitha Edvardsson och Lena Ström från Vadstena.

I vårt mycket uppskattade soppkök medverkar i sommar Kerstin och Bo Lundhquist, (transporter, lokaltillsyn, soppkök mm), Anna-Greta Österberg, Olga Andersson, Margareta Andersson, Mickaela Eriksson, Britta Wallgård, Kerstin Edvardsson, Ulla Jonsson, Gertrud Caldeström, Märta Carlström, Rima Pazahry.

Vadstena-Akademiens sommaroperafestival 1964—1993, verkförteckning

		Musikalisk ledning	Regi/Koreografi
1964	Internationella Vadstena-Akademien för sång och instrumentalmusik grundades av sångläraren Ingrid Maria Rappe. De första tre årens studier för internationellt erkända lärare som professor Ferdinand Grossmann — ledare för Wiener Hofmusikkapelle och Wiener Sängerknaben — resulterade i ett stort antal konserter med sång- och instrumentalsolisterna och orkester. Vidare gavs bl.a. ett renässansspel i kostym på slottet och "En japansk afton" på Gamla teatern. Tretton olika nationer är representerade vid Akademien.		
1965			
1966			
1967	C. W. Gluck, Die Maïenkönigin/Vårdrottningen G. B. Pergolesi, La Serva Padrona/Ett litet huskors (1733)	Karl Etti Karl Etti	Hanns Zimmerl Hanns Zimmerl
1968	D. Cimarosa, Il Matrimonio Segreto/Det hemliga äktenskapet (1792)	Karl Etti	Hanns Zimmerl
1969	H. Purcell, Dido and Aeneas C. Monteverdi, Combattimento di Tancredi e Clorinda/ Tancredis och Clorindas kamp (1624)	Arnold Östman Arnold Östman	Leif Söderström Leif Söderström
1970	V. Mazzochi/M. Marazzoli, Il Falcone/Falken (1639)	Arnold Östman	Leif Söderström
1971	L. Thybo, Den odödliga historien (1971) A. M. Abbatini/M. Marazzoli, Dal Male il Bene/ Av ont kommer gott (1653)	Arnold Östman Arnold Östman	Leif Söderström Leif Söderström
1972	P. Gaveaux, Le Traité Nul/Äktenskapsfifflet (1793) E. Eyser, Drömmen om mannen (1972)	Arnold Östman Arnold Östman	Per Fosser Per Fosser
1973	F. Provenzale, Il Schiavo di sua Moglie/Sin hustrus slav (1678) E. Eyser, Hjärter Kung (1973) S. D. Sandström, På Finsta sommaren år 1316 (1973)	Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman	Hans Elfvin Torbjörn Lillieqvist Per-Erik Öhrn
1974	F. Provenzale, Stellidaura (1678) S. E. Bäck, Just då de längsta skuggorna . . . (1974) D. Cimarosa, Lo Spozo senza Moglie/Bruden som försvann (1784) E. Eyser, Sista resan (1973)	Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman Arnold Östman	Göran Järfvelfelt Per-Erik Öhrn
1975	A. Stradella, San Giovanni Battista/Salome (1675) * (TV-insp. 1976) A. Stradella, Lo Stufarolo	Arnold Östman Arnold Östman	Göran Järfvelfelt Torbjörn Lillieqvist
1976	O. A. Thommessen, Hermaphroditen (1976)	Björn Hallman	Mats Isaksson (koreograf)
1977	G. Tricarico, La generosità d'Alessandro/ Alexanders ädelmod (1662)	Arnold Östman	Gunnel Bergström — Torbjörn Lillieqvist
1978	L. Leo, Genevief/Genoveva (1741)	Arnold Östman	Gunnel Bergström
1979	A. M. Abbatini, La Baldassara/La comica del cielo/ Skådespelerskan som kom till himlen (1668) *	Arnold Östman	Gunnel Bergström
1980	W. W. Glaser, Frihetens klockor eller Björnarna och aporna (1980) Bröllopsfesten	Clas Pehrsson Berit Lindberg/ Berit Pärnlöf	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn, Magnus Blomkvist (koreograf)
1981	Joy d'amour A. Stradella, Susanna (1681)	Berit Lindberg Stefan Parkman	Magnus Blomkvist (koreograf) Anders Levelius
1982	M. Marazzoli/O. A. Thommessen, Det mänskliga livet (1656), (1982)	O. A. Thommessen/ Anders-Per Jonsson	Torbjörn Lillieqvist
1983	C. Ditters von Dittersdorf, Opera Buffa eller Svartsjukan rasar (1798) Fångenskapens fåglar	Anders Wiklund	Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist
1984	Repris Dittersdorf Opera Buffa * E. Duni, Le peintre amoureux de son modèle/ Målaren förälskad i sin modell (1757) L. Horváth, Frostblomma i ett nostalgiskt universum (1984)	Russel Harris Glenn Mossop Lázló Horváth	Torbjörn Lillieqvist Anne-Charlotte Bengtsson (koreograf) — Peter Bäckström
1985	A. Düben, Balett bemängd med sång (1701) G. H. Stölzel, (1690—1749) Tobakkantaten G. F. Telemann, Miriways (1728) J. Foroni, Berthas piano (1855)	Elizabeth Hehr Elizabeth Hehr Elizabeth Hehr Bo Johansson	Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist Torbjörn Lillieqvist Elisabeth Borgström
1986	A. Melani, L'empio punito/Don Juan 1669 (1669) Barocka upptåg: A. Scarlatti, Patandrona e Zamberluccho (1716), G. Orlandini, Serpilla e Bacocco (1719)	Anders Öhrwall Anders Öhrwall Anders Öhrwall	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn
1987	Anonym italiensk 1600-talskompositör, Daniel i lejongropan S. G. Schönberg, Höga visan (1987) Ian McQueen, Judith och Holofernes (1987) D. Cimarosa, Il marito disperato/Den gifte stackar'n (1785)	Stefan Dässman Stefan Dässman Stefan Dässman Per Borin	Nils Spangenberg Patrik Sörling (koreograf) Nils Spangenberg Per-Erik Öhrn
1988	I. Hallström, Hertig Magnus och sjujungfrun (1867) Karólina Eiríksdóttir, Någon har jag sett (1988) * D. Cimarosa, Den gifte stackar'n *	Per Borin Per Borin Per Borin	Per-Erik Öhrn Per-Erik Öhrn/Misela Cajchanova Per-Erik Öhrn
1989	C. Pallavicino, Messalina (1680) R. Keiser, Der verdammte Staat-Sucht oder der verführte Claudius (1703)	Graham Treacher Alan Hacker	Nils Spangenberg Åsa Melldahl, Åsa Bogegård (koreograf)
1990	I. Hallström, Hertig Magnus och sjujungfrun * Möss och Muser	Per Borin Robert Rydholm	Per-Erik Öhrn Torbjörn Lillieqvist
1991	J. Forssell, Riket är Ditt (1991) * (TV-insp. 1992) J. Melani, Girello (1668)	Thomas Schuback Mark Tatlow	Åsa Melldahl Wasa Marionettopera och Nils Spangenberg Åsa Bogegård (koreograf)
1992	H. Purcell, Prosperos dröm (efter Stormen, 1690-tal) J. F. Reichardt, Die Geisterinsel/Andarnas ö (1798)	Clas Pehrsson B. Tommy Andersson	Vanda Monaco-Westerståhl Åsa Melldahl, Mats Isaksson (koreograf)
1993	A. Stradella, Artemisia/Il Trespulo tutore (1679) F. Piér, Mjölarna/I Molinari (1805)	Clas Pehrsson B. Tommy Andersson	Torbjörn Lillieqvist Nils Spangenberg

* = Inspelad för TV. Flertalet av verken har sänts av Sveriges Riksradio.

Vad är Vadstena-Akademien?

1. EN SOMMAROPERAFESTIVAL

Sommartid ges operaföreställningar samt konserter och kurser i de olika historiska miljöerna i Vadstena. Verksamheten grundades 1964 av sångläraren Ingrid Maria Rappe. I Vadstena hörs operahistoriens vingslag. Redan 1654 spelades opera på **Vadstena slott** - troligen för första gången i Sverige! Drottning Christina hade detta år inbjudit en stor opera trupp under ledning av kompositören Vincenzo Albricci. På flykt undan pesten lämnade truppen Stockholm och begav sig till Vadstena...

Vadstena Gamla Teater, byggd 1825 innanför klostermuren, är Sveriges äldsta privat byggda teater.

Vadstena-Akademiens föreställningar är resultat av

2. EN KURS FÖR BLIVANDE PROFESSIONELLA MUSIKTEATERARTISTER

Hundratals sångare har deltagit under åren, bland de etablerade t.ex. Britt-Marie Aruhn, Stefan Dahlberg, Elisabeth Eriksson, Carl Johan Falkman, MariAnne Häggander, Thomas Lander, Gunnar Lundberg, Hillevi Martinpelto, Lars Magnusson, Carina Morling, Lena Nordin, Anne Sofie von Otter, Anita Soldh, Mikael Samuelson, Thomas Sunnegårdh.

Många av de musiker som deltagit i Vadstena är nu konsertmästare i vårt lands symfoniorkestrar. Regissörerna Göran Järvefelt, Torbjörn Lillieqvist och Per-Erik Öhrn har alla gjort sina första uppsättningar i Vadstena, liksom även koreografen Mats Isaksson och dirigenten Arnold Östman som, innan han blev chef för Drottningholmsteatern, under tio år var konstnärlig ledare i Vadstena.

Studierna i Vadstena, som bl.a. innefattar scenframställning, uppförandepraxis och stilhistoria baseras på ett

3. "OPERA-ARKEOLOGISKT" FORSKNINGSPROJEKT

Vadstena-Akademien har en unik studie- och forskningsverksamhet, som röner riksomfattande och internationell uppmärksamhet. Genom framtagning av verk ur europeiska arkiv, källkritiskt översättningsarbete, musikalisk analys, överföring till modern notskrift, instrumentation mm levandegörs en del av vårt kulturhistoriska arv. Hittills har 34 äldre operaverk framförts för första gången i modern tid i Vadstena. Sju av Vadstena-Akademiens operauppsättningar har sänts i TV och flertalet i Sveriges Riksradio.

Vadstena-Akademien arbetar även med

4. NYSKRIVNA MUSIKTEATERVERK

Hittills har 14 nya operaverk uruppförts i Vadstena av tonsättarna S.E. Bäck, E. Eyser, W.W. Glaser, L. Horváth, S.D. Sandström, S.G. Schönberg och Jonas Forssell från Sverige samt L. Thybo från Danmark, O.A. Thommessen från Norge, Karólina Eiríksdóttir från Island och Ian McQueen från Skottland. Forssells opera "Riket är Ditt" fick Svenska Dagbladets operapris 1991 och vann första pris (Wolff Ebermann Preis) i Internationella Teater Institutets prestigefyllda tävling i München 1992.

STYRELSE

Ordförande Rolf Wirtén, **vice ordförande** John Zacharias, **ständig ledamot** Ingrid Maria Rappe.

Ledamöter: Anders Agnemar, Gerhard Bona, Ragnhild Danell, Margareta Dellefors, Göran Grefbäck, Sven-Eric Hallbeck, Göran Nilsson, Thord Söderlund, Göran Söderström.

Suppleanter: Christer Eke-Göransson, Lennart Fång, Ulrik Lohm, Bengt-Olof Nilsson, Anders Peterson, Hans Ringvall, Lars Rydberg.

Hedersledamöter: Nils-Olof Franzén, Mauritz Horn af Åminne, Torbjörn Lillieqvist, Eve Malmquist, Olof Rydbeck, Gunnar Sträng, Per-Erik Öhrn, Arnold Östman.

Konstnärlig ledare och forskningschef Anders Wiklund.
Administrativ chef, producent Astrid Lande.

Tio tusen röda rosor!

Till Vadstena-Akademiens verksamhet 1993 har anslag erhållits från:
Kulturdepartementet/Riksdagens kulturutskott
Östergötlands läns landsting
Vadstena kommun

Bidrag har erhållits från:
Crafoordska stiftelsen,
Kgl. Musikaliska Akademien,
Statens kulturråd,
Svenska Rikskonserter,
Stockholms musikhögskola,
Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner

Huvudsponsorer:
Östgöta Enskilda Bank, Saab-Scania AB

Företag som stöder Vadstena-Akademien:

Ekoxen Restaurang Krouthén AB,
Posten Brev,
Posten Bank och kassa,
Tage Reimes Bil AB,
AB Svensk Leca,
Trygg Hansa-SPP,
Östgöta Brandstodsbolag i Linköping.
Arla Foods AB i Mjölby.
Walfrid Nilssons Bokhandel AB,
TermoRegulator AB,
Östgöta Stadshypotek i Motala.
Utvecklingsaktiebolaget Birgitta,
Lecora AB,
Strandbergs Mode,
Sterisol AB i Vadstena.
NCC och SKANSKA i Östergötland.

Vi tackar också:

Operahögskolorna i Stockholm och Göteborg,
Östgötateatern i Linköping-Norrköping,
Symfoniorkestern i Norrköping,
Dramatiska Institutet, Stockholm,
Vadstena folkhögskola,
Drottningholms slottsteater,
Folkoperan i Stockholm,
Stora teatern i Göteborg,
Karl Gerhards kostymateljé, Stockholm,
Johannes Menzel Orgelbyggeri AB, Härnösand,
Scenografiverket, Vretaberget,
Albani AB, Motala,
Artz Antik, Stockholm,
Berg och Ström Systemutveckling HB, Vadstena,
Dickursby Färgbutik, Linköping,
Mediaakademien, Stockholm,
Storsjö Trapp- och Snickerifabrik AB, Linköping,
Vadstena golvinteriör AB,
Johan Andersson, Stockholm,
Stig Andersson, Stockholm,
Jonas Carlsson, Stockholm,
Peo Thisner, Stockholm,
Alexander Häggström, Stockholm,
Lars Lande, Stockholm,
Ragnhild Danell, Vadstena,
Snickarna på Birgittas sjukhus, Vadstena.

Allegretto alla polacca (Grevens aria, akt I)

Illustration: Filippa Arrias